ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΔ'.
ΤΕΥΧΟΣ 277

ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1924

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » 40

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀπὸ τ' ἀνέκδοτα τοῦ Σολωμοῦ, ὑπὸ Σπ. Δε-Βιάζη.
Μία γριφώδης ἐπιγραφὴ ὑπὸ Μ. Κρίσπη.
Ἀντίλαλοι.
Βλάχικος γάμος, ὑπὸ Ν. Πετιμεζᾶ-Λαύρα.
Νεκροὶ ποιηταὶ ζῶντες, ὑπὸ Κ.
Ἀνατὸλ Φρὰνς.
Ὁ Χαλεπᾶς, ὑπὸ Δ. Ι. Καλογεροπούλου.
Σημειώσεις, ὑπὸ Δάφνιδος.
Βιβλιοκρισίαι, ὑπὸ Α. Μ.
Οἱ Τήνιοι καλλιτέχναι.
Καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις ὑπὸ Κ.
Τὰ Ἀθηναϊκὰ θέατρα, ὑπὸ Κ.
Γράμματα καὶ Τέχναι.
Συναυλίαι.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Εὐαγγελισμός, ὑπὸ Γ. Χαλεπᾶ.
Ὁ Χαλεπᾶς εἰς τὸ χωρίον του.
Ἡ οἰκία τοῦ Χαλεπᾶ.
Πέπι Ζάμπα.
Δ. Μητρόπουλος.
Α. Μουλᾶς.

ΑΘΗΝΑΙ
ΟΔΟΣ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 22Α

ΜΕΓΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

"ΟΙ ΤΗΝΙΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ,,

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΙ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Ξ. ΣΩΧΟΥ

Θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ ὀκτὼ αὐτοτελῆ τεύχη, ἕκαστον δὲ τεῦχος ἀποτελούμενον ἐκ πέντε τυπογραφικῶν φύλλων, θὰ ἀφιερωθῇ ἀνὰ ἕν διὰ τοὺς ἐπιφανεστέρους ζωγράφους καὶ γλύπτας τοὺς ἐκ Τήνου καταγομένους, ἤτοι Γύζην, Λύτραν, ἀδελφοὺς Φυτάλας, Φιλιππότην, Βιτσάρην, Βιτάλην, Σῶχον, Χαλεπᾶν.

Ἕκαστον τεῦχος, εἰς μέγα σχῆμα, ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου καὶ μετὰ πολλῶν εἰκόνων, θὰ τιμᾶται 30 δρ. ἐν Ἑλλάδι καὶ 30 φρ. χρ. διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Πινακοθήκης».

Τὸ Λεύκωμα τῶν Τηνίων καλλιτεχνῶν θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἀπαραίτητον κόσμημα πάσης ἐκλεκτῆς βιβλιοθήκης καὶ κομψῆς αἰθούσης.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗ

Ἀθῆναι—Ὁδὸς Σταδίου

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

"ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ,,

Τόμος ἐκ σελ. 150 - Δρ. 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α'. Ὁ Σταυρός.—Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.—Γνωριμία.—Παραμονὴ πρωτοχρονιᾶς.—Μυστικιστής.—Ὁ Σάτυρος.—Φρύνη—Τὰ νυφικὰ ὑποδήματα.—Τὸ μυστικό.—Εἰς τὴν παραλίαν.

ΜΕΡΟΣ Β'. Διπλῆ Κοινωνία.—Τὸ Δισκοπότηρο.—Ἐξομολογήσεις πρὸς τὰ διάμεσα.—Ἡ συμβουλὴ τοῦ ἰατροῦ.—Ἡ ἱππεύτρια.—Μεθῦσι.—Χαμένη ἀγάπη.—Τελευταία χαρά.—Τὸ ἰδανικὸν τοῦ γλύπτου.—Πεῖσμα.—Κόσμος ὀνείρων.

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς Πινακοθήκης ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Γνωστοποίησις

Καθιστῶμεν καὶ αὐθις γνωστὸν ὅτι μὲ τὸν φόρον καθαριότητος καὶ συντηρήσεως τῶν ἐδῶν οὐτινος ἐνοικιαστὴς εἶνε ὁ Β. Καλέρης, βαρύνονται οἱ ἰδιοκτῆται μόνον τῶν ἐντὸς τοῦ ἐγκεκριμένου σχεδίου εὑρισκομένων οἰκοδομῶν. Ὁ φόρος οὗτος εἶνε δραχμαὶ 75 διὰ τὰς ἐπὶ ἀσφαλτοστρωμένων ὁδῶν οἰκίας, δραχμαὶ 25 διὰ τὰς ἐπὶ πρωτευουσῶν ὁδῶν κειμένας καὶ δραχμαὶ 18 διὰ τὰς λοιπὰς ἐν γένει οἰκίας ἐτησίως.

Παρακαλοῦνται οἱ φορολογούμενοι νὰ ζητῶσι ἀπὸ τὸν εἰσπράκτορα τὸν κτινονισμὸν τῆς φορολογίας καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τὸ καθορίζον τὰς πρωτευούσας ὁδούς, πᾶσαν δὲ παράνομον εἴσπραξιν τοῦ ἐνοικιαστοῦ τοῦ φόρου τούτου νὰ καταγγέλωσι αὐθωρεὶ εἰς τὴν ἁρμοδ'αν Δημοτικὴν ὑπηρεσίαν (Τμῆμα Ἀμέσων φόρων καὶ κτημάτων).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Αὐγούστου 1924.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
Σ. ΠΑΤΣΗΣ

Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Προκήρυξις συναγωνισμοῦ

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων διακηρύττει ὅτι τὴν 16ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην, ἐνεργηθήσεται πρόχειρος συναγωνισμός, δι' ἀνοικτῶν προσφορῶν, διὰ τὴν προμήθειαν 100 τόννων χυτοσιδηρῶν σωλήνων διὰ τὸ δίκτυον ὑδρεύσεως.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἑκάστην 10—12 π. μ. παρὰ τῷ ὑδραυλικῷ τμήματι τοῦ δήμου. Ἐγγύησις δρ 30.000.

Ὁ Δήμαρχος
ΣΠ. ΠΑΤΣΗΣ

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Δ. Ι. Καλογεροπούλου

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Διηγήματα

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΑΓΚΥΡΑΣ,,

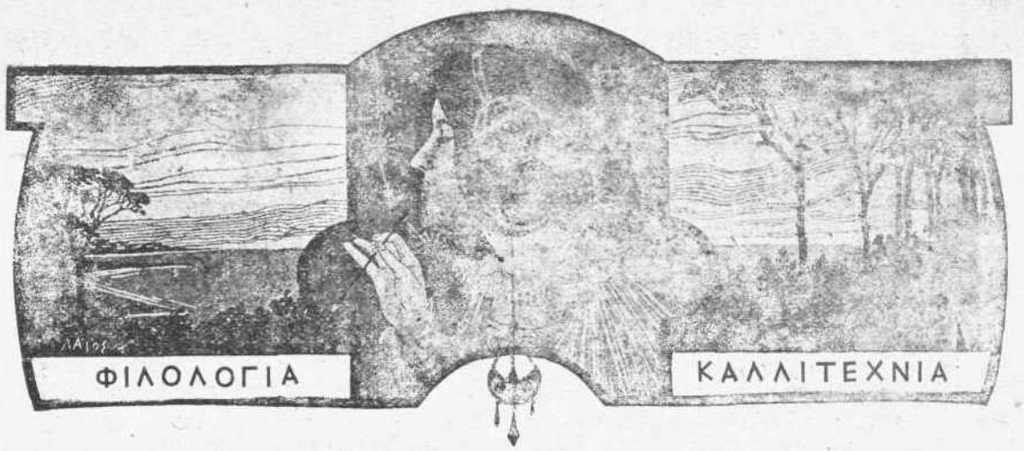

ΑΠΟ Τ' ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

(ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ)

Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης εἶχε λάβει ἀντίγραφον τοῦ «Ὕμνου εἰς τὴν ἐλευθερίαν» ἀπὸ τὸν Σολωμὸν διὰ νὰ τὸν δείξῃ εἰς τὸν Βύρωνα πρὶν ἢ τυπωθῇ. Ἀλλὰ δυστυχῶς, ὁ μέγας ποιητὴς καὶ φιλέλλην δὲν ἦτο πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων! Ὁ Πολυλᾶς, ὀρθῶς γράφει ὅτι ὁ γενναῖος Μπάϊρων θὰ «ἐνθουσιάζετο νὰ ἴδῃ, ἐμμὰ εἰς τὴν » ἐθνικὴν ἀναγέννησιν τὰ φωτεινὰ χαράμματα » τῆς νέας ἑλληνικῆς τέχνης. Ἡ γνώμη του » βέβαια θὰ ἐμψύχωνε τὸν νέον ποιητήν μας » τοῦ ὁποίου ἔλειψαν κατὰ δυστυχίαν παρόμοιες » ἐμψυχώσεις».

Ἐνῷ ἀνυπόμονος ὁ Σολωμὸς περιέμενε τὰς σοφὰς τοῦ Βύρωνος κρίσεις, ἀφίκετο εἰς Ζάκυνθον πλοῖον φέρον τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον μεταβιβασθὲν εἰς ἀγγλικὸν πλοῖον, ἀπεστέλλετο εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἀλγεινὴ ἡ στιγμὴ ἐκείνη διὰ τὸν ὑμνῳδὸν τῆς Ἐλευθερίας. Καὶ κατὰ τὴν ἄφατον συγκίνησίν του διὰ τὴν ἀπώλειαν τοιούτου μεγάλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ εὐεργέτου συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ τὸν ὑμνήσῃ καὶ ἀναφωνεῖ ἀμέσως:

Λευθεριὰ γιὰ λίγο πᾶψε
νὰ χτυπᾶς μὲ τὸ σπαθί·
Τώρα σίμωσε καὶ κλάψε
εἰς τοῦ Μπάϊρων τὸ κορμί.

Ὁ Σολωμὸς ἤθελεν, ἐνῷ ἐδόξαζε τὸν μέγαν φιλέλληνα καὶ τὰ νέα ἡρωϊκὰ κατορθώματα, συγχρόνως νὰ νουθετήσῃ τὸ ἔθνος τὸ ὁποῖον ἐκινδύνευε ἕνεκα τῆς διχονοίας τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ νὰ στιγματίσῃ προσέτι καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν δυνατῶν τῆς γῆς. Ἡ ἰδέα αὕτη, ὅσον ἱερὰ καὶ ἂν ἦτο, ἔβλαπτε τὴν ἑνότητα τοῦ ποιήματος. Ὁ Σολωμὸς ὅμως ἐπεξειργάζετο τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Προσέθετεν, ἀφῄρει τετράστιχα, τὸ ἐκτένιζεν.

Ὅμως θὰ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ τὸ δημοσιεύσῃ ἀφιερωμένον πρὸς φίλον του, διότι εἰς τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἀφιέρωσις:

«Εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδ Μπάϊρων. Ποίημα λυρικὸν πρὸς τὸν συμπολίτην..... Τούτους τοὺς ὀλίγους στίχους εἰς φιλίας μνημόσυνο καὶ ὑπολήψεως ἀφιερώνει Διονύσιος Σολωμὸς 1825».

Σώζονται τοῦ ὕμνου τούτου τρία χειρόγραφα, ἐξ ὧν τὰ δύο εἶναι πλήρη διορθώσεων, παραλλαγῶν καὶ σκέψεων, ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ ποιητοῦ. Ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων ὁ Πολυλᾶς ἔκαμε τὴν ἔκδοσιν. Ἡμεῖς θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὰ τετράστιχα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ Πολυλᾶς δὲν ἐθεώρησεν ἄξια δημοσιεύσεως. Εἴμεθα τῆς ἰδέας ἐκείνων, οἵτινες φρονοῦν ὅτι πρέπει νὰ δημοσιεύωνται τῶν μεγάλων συγγραφέων καὶ δὴ ποιητῶν καὶ ὅ,τι ἀπέρριψαν, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι καλαὶ μεγαλαιδιάνοιαι καταγίνονται εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἔργου αὐτῶν πρὸς τελειοποίησιν ὅσον τὸ δυνατόν.

Εἰς τὴν πέμπτην στροφὴν ὁ Πολυλᾶς (σημ. 3) προσθέτει μίαν στροφήν, μετὰ τὴν ὁποίαν τὸ χειρόγραφον ἔχει καὶ τὴν ἑξῆς:

Τέτοιο τῶχε ὁ Μπάϊρων καὶ ὄντας
Νέος, τὸν κόσμον βιαστικὰ
Ἐπερπάτιε μελετῶντας
Καὶ δὲν εὕρισκε ἡσυχιά.
Μὸν' τῆς πλάσεως ἐθεωροῦσε
Γύρω του τὲς εὐμορφιὲς
Καὶ ἐκεῖος ποῦ ἐκρυφαγρυκοῦσε
Ἀντάποκρισῃ μὲ αὐτές.

Μετὰ τὴν 32αν εἶχεν ὁ ποιητὴς διαγράφει αὐτάς:

Νά. Τοὺς Ἕλληνας ἀνάφτει
Θανάτου ἐνδόξου τιμή·
Φλόγα μάχης παντοῦ ἀστράφτει
Κι' ἡ γυναῖκα ἀπαρατεῖ

Τὰ στολίδια, τὸν καθρέφτη
Κι' ἀπὸ κάτω ἀπ' τὸ βυζὶ
Ζώνεται ἅρματα καὶ πέφτει
Στὴ καπνοῦρα. Ἄ! πᾶμε ἐκεῖ.

Ὡς ὁ ἀναγνώστης βλέπει ἡ στροφὴ αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὴν 130ην στροφήν. Ἀκολουθεῖ :

Γιὰ νὰ σὲ ξανάκυττάξῃ
Ἀναπάντεχα θωρεῖ
Τὴν ρομφαία σου νὰ πετάξῃ
Περισσότερη ἀστραπή.

Μεταξὺ τῶν στροφῶν 34—35 διαγράφει τὴν ἑξῆς :

Μ' ἕνα φόρεμα ὑφασμένο
Ἀπὸ τὴ μεγαλοψυχιά
Καὶ στὰ αἵματα βαμμένο
Τῶν τυράννων, τὰ σκληρά.

Μεταξὺ τῶν 40 καὶ 41 διαγράφονται αἱ δύο αὗται στροφαί.

Προθυμότατος ὁ φίλος
Τῆς Ἑλλάδος προχωρεῖ
Καὶ τὸν ἔκανε ὁ ζῆλος
Νὰ πιστεύῃ πῶς ἀργεῖ.
Ὁ καθένας τὸν κυττάει
Σιωπηλὸς καὶ δὲν βολεῖ
Γιὰ τὸ τέλος ὁποῦ πάει
Φωνὴ ἐνάντια ν' ἀκουστῇ

Μεταξὺ 42 καὶ 43 διαγράφεται ἡ στροφή :

Ἕως τὴν ὥρα ὁποῦ τοῦ πλάνου
Ἡ Εὐα ἀκούοντας τὴ βουλὴ
Τοὺς ἐτράβουνε ἐδῶ πάνου
Γιὰ νὰ θλίψουν τὴν ζωή.

Μεταξὺ τῶν 68 καὶ 69 διαγράφονται αἱ στροφαί :

Ἡ Ἑπτάλοφος τὴν κράζει
Κ' αὕτη πάει σπουδαστικά,
Σὰν βασίλισσα προστάζει
Μὲς τοὺς λόφους τοὺς ἑφτά.
Ὅθεν στερνὴ μιὰ φοβέρα,
Στὴν Ἀσία μὲ τὸ σπαθί
Ποῦ ξελάμπει ὡς ἐκεῖ πέρα
Κι' ὅπου ἀλάφιασμα σκορπεῖ.

Εἰς τὴν 78ην στροφὴν ὁ ποιητὴς συμφωνεῖ ὅτι πρέπει νὰ μελετηθῇ ἡ στροφὴ προκειμένου περὶ διδαχῆς.

Μεταξὺ 82—83 διαγράφεται ἡ στροφή :

Ἤθελε νὰ σὲ φημίζῃ
Ὡσὰν νᾶσουνα ἀδελφὴ
Ἐκεινῆς ποῦ ὑπερασπίζει
Τῆς Ἀλβιόνος τὴν τιμή.

Μεταξὺ 86 καὶ 87 διαγράφονται αἱ στροφαί.

Ἐκαθότουν ὁ διαβάτης
Σὲ μιὰ πέτρα σκυθρωπὸς
Καὶ ἐμελέτουνε : *Ὁ Σπαρτιάτης*
Τὸ ποῦ νὰ πέρασε νεκρός
Καὶ μαζώνονται στὴν μνήμη
Τὰ περίσσια θαυμαστὰ
Ὁποῦ ἐλάλησε ἡ φήμη
Κι' ὁποῦ ἀκόμη ἀντιόφᾳ
Ἐσημάδευε κανένα
Εἰς τὴν σκόνη ἀγαλινά,
Τοῦ σκόρπαε τὰ γραμμένα
Μιὰ λεπτὴ φυσιματιά.

Εἰς τὴν στροφὴν 77 παρατηρεῖ ὁ ποιητὴς ὅτι πρέπει νὰ περιγράφεται ἡ σχέσις τοῦ Βύρωνος ὡς ποιητοῦ μὲ τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα.

Μεταξὺ 125 καὶ 126 διαγράφονται αἱ στροφαί.

Μάχη ὀρέγεται μὲ τόση
Ἀνυπομονιὰ θερμὴ
Ποῦ γυρεύει νὰ φονητεύσῃ
Στὸν ἀέρα τὸ σπαθί.
Τὰ πατήματα κινοῦνται
Μὲ ἀπεθύμια τῆς κοπῆς
Καὶ τὰ μνήματα ἀπεκριοῦνται
Μ' ἕνα κραύγασμα φωνῆς

Μετὰ τὴν 133 :

Ὀϊμέ. Κι' ἦλθε γιὰ νὰ ἰδοῦνε
Ξαπλωμένον, τὰ παιδιὰ
Τὸν πατέρα ὁποῦ θρηνοῦνε.
Πὲς ποτ' ἔσχεσαι ;... ὁλοένα
Εἶν' τὸ πλοῖο στὰ πανιὰ
Ποῦ συρίζουν φουσκωμένα
Γιατὶ τ' ἄφισε ὀρφανά.

Εἰς τὴν στροφὴν 139 παρατηρεῖ ὁ ποιητὴς ὅτι χρειάζεται ἐπεξεργασία νὰ εἶναι ὁ Βύρων τὸ κύριον πρόσωπον καὶ νὰ εἶναι τὰ παλληκάρια πέριξ τοῦ νεκροῦ.

Τὸ χειρόγραφον 37×25 δὲν ἔχει τίποτε ἄξιον λόγου. Ἀπὸ τοῦ χειρογράφου 20×12 καταφαίνεται ὅει ὁ Σολωμὸς εἶχε κατὰ νοῦν νὰ δώσῃ εἰς τὸ ποίημα ἄλλην μορφήν. Πολλαὶ αἱ διαγραφαὶ ἢ αἱ λέξεις «*ἐδῶ ἔξω ὅλα*», ἐκεῖ fuori tutto. Αἱ διαγραφεῖσαι στροφαὶ κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἶναι ἀπὸ τῆς 6 ἕως 13, ἀπὸ 33 ἕως 35, ἀπὸ 42 ἕως 45, ἀπὸ 58 ἕως 82, ἀπὸ 96 ἕως 97, ἀπὸ 100 ἕως 103, ἀπὸ 119 ἕως 120, ἀπὸ 133 ἕως 140, ἀπὸ 153 ἕως τὸ τέλος. Συμφωνεῖ ὁ ποιητὴς συγχρόνως ἰταλιστὶ ὅτι πρέπει τὸ πᾶν νὰ βαίνῃ καλὰ μέχρι τέλους καὶ νὰ τελειώνῃ μὲ μεγαλοπρεπὲς ἐπεισόδιον.

Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε σχιματίσῃ γνώμην περὶ τοῦ ποιήματος ἀλλ' ἔγραφεν ὅ,τι τοῦ ὑπηγόρευεν ἡ φαντασία του διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἔπειτα ὅ,τι ἡ μεγάλη του κρίσις ἐνόμιζε καλόν. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παρατηρήσεις λ. χ. παρὰ τῇ στροφῇ 20 ἰταλιστὶ γράφει ὅτι πρέπει νὰ φανῇ ἡ Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὄχι ἡ Ἐλευθερία :

Ἀσηκώθηκες μονάχη
Χωρὶς ἄλλο νὰ σοῦ τὸ πῇ
Χτύπα κ' ἔρχομαι στὴ μάχη.

καὶ σβύνει τὸν τελευταῖον στίχον καὶ γράφει : Lasciarti non sola, δηλαδή : ν ὰ μ ὴ σ ὲ ἀ φ ή σ ω μ ε ν μ ό ν η.

Σημειώνει ὅτι αἱ στροφαὶ 30 καὶ 31 πρέπει νὰ γίνῃ μία μόνη. Παρὰ τῇ στροφῇ 50 ἑλληνιστὶ γράφε· σ τ ἐ ν ε ξ ε. Ὑπάρχουν ἰταλιστὶ σκέψεις τοῦ Σολωμοῦ ἐξ ὧν μεταφράζομεν μίαν «Τόσον ἐνδόξως μεταξὺ των δημιουργημάτων, βαίνουσί τινα τὰ ὁποῖα πιστοποιοῦσι τὸ θαῦμα τὸ ποιηθὲν ὑπὸ τὴν ἀπαραβλήτου ἀρχῆς. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Βύρων. Νεώτατος, ὁρμητικός, περιηγεῖτο τὸν κόσμον μελετῶν καὶ οὐδέποτε ἀνεπαύετο. Περὶ αὐτὸν ἐγέλων αἱ καλλοναὶ τῆς δημιουργίας μετὰ τῶν ὁποίων αὐτὸς συναισθάνετο μυστικὴν συνενόησιν»

Μεταξὺ τῶν ἀνεκδότων ἔργων τοῦ Μαντζάρου εἶνε καὶ ἡ μελοποίησις τῶν δύο πρώτων στροφῶν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ὕμνου, διὰ δύο ὀξυφώνους καὶ δύο βαθυφώνους μὲ συνοδείαν τοῦ πιάνου. Ἰδοὺ κατάλληλος περίστασις ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ ἡ δημοσίευσις τῶν στροφῶν τούτων ἡ ἀνάκρουσις ὑπὸ τῶν μουσικῶν καὶ ἡ μολπὴ εἰς τὰς συναυλίας Ἴσως τινὲς τῶν εὐμενῶν ἡμῶν ἀναγνωστῶν θὰ εἴπουν· Διατὶ τὰς δύο μόνον στροφάς ; Ὅτε κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἤμην μαθητὴς τοῦ μεγάλου τούτου μουσικοεπιστήμονος ἤκουσα ἡμέραν τινὰ τὸν ποιητὴν Μαρκορᾶν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν νὰ κάμῃ. Ὁ μελοποιὸς ἀπήντησεν ὅτι : ὅτε εἰς τὸν ποιητὴν ἔπαιξε τὰς δύο στροφάς, τὸ μοτίβο, συνεκινήθη κατὰ τὸ σύστημά του μεγάλως καὶ τοῦ εἶπε νὰ μὴ ἐξακολουθήσῃ διότι πολλὰς τῶν στροφῶν εἶχεν ἤδη καταδικάσῃ εἰς τὴν φωτιὰν καὶ ὅτι εἶχε κατὰ νοῦν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ὕμνον νέαν φόρμαν καὶ νὰ προσθέσῃ νέας στροφάς. Ἕνεκα τούτου ἐγκατέλειψε τῆς μελοποιήσεως τὴν συνέχειαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ ἐτακτοποίησε τὴν μουσικὴν τῶν δύο στροφῶν καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ μελοποιήσιν ἔργου τὸ ὁποῖον εἶχε καταδικάσῃ ὁ ἴδιος ποιητής. Ἀκολούθως ὁ Μάντζαρος ἀπέδιδε τὴν ἐγκατάλειψιν εἰς τὴν φυγοπονίαν τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὴν ἀπέχθειαν του πρὸς δημοσίευσιν. Πολλάκις μάλιστα τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ ὅτι ἡ δημοσίευσις καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὕ μ ν ο υ ε ἰ ς τ ὴ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ν ὀφείλεται εἰς τὸν Σπυρίδωνα Τρικούπην. Ἐπίσης ἤκουσα νὰ λέγῃ ὅτι ὁ Σολωμὸς ἐπροτίμα νὰ ἔχῃ ἀνὰ χεῖρας ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ βιβλίον πρὸς αὔξησιν τῶν γνώσεών του καὶ—δυστυχῶς—ὄχι τὴν πέναν καὶ οὕτως ἔμειναν ἀτελεῖωτα τόσα ἀριστουργήματα καὶ δὲν ἐποίησεν ἄλλα, τὰ ὁποῖα κατὰ διάνοιαν εἶχε.

ΣΠ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ

ΜΙΑ ΓΡΙΦΩΔΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ὁ κ. Ν. Ἰ. Γιαννόπουλος ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ *Ἀρχαιολ. Ἐφημ.* 1919 (σ. 48—53) δύο ἐπιγραφὰς ἐμμέτρους ἐπὶ βράχου γεγραμμένας παρὰ τὴν εἴσοδον ἀρχαίου ἄντρου πλησίον τῶν Φαρσάλων τῆς Θεσσαλίας. Τούτων ἡ μία ἑξάστιχος ἀρχαϊκὴ ἔχει τρεῖς στίχους, τοὺς τελευταίους ἀκατανοήτους. Τὸ πρῶτον λοιπὸν τμῆμα τῆς μικρᾶς τοῦ ἄντρου τῶν Φαρσάλων ἐπιγραφῆς, ὡς ἐγὼ ἀντέγραψα πληρέστερον καὶ εἶμαι ἀκραδάντως πεπεισμένος, εἶναι στίχος δακτυλικὸς ἑξάμετρος :

Παντάλκες ἀνέθεκε θεαῖς τόδ[ʼε], τάνδε δάφν(αν) — —, —υ υ, —υ/ υ, —υυ, —υυ—

Τὸ δεύτερον καὶ δυσανάγνωστον, καθὸ βραχύτερον εἶνε πάντως στίχος ἐλεγειακός. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀνεδημοσίευσεν ὁ Ἰταλὸς γερουσιαστὴς καὶ ἀρχαιολόγος κ. Δομένικος Comparetti (1), ἀλλὰ δὲν διέγνω ταῦτα. Τὸ δεικτικὸν *τόδε* δὲν ἔχει προσγεγραμμένον, περιττεῦον ἄλλως, οὐσιαστικόν, διότι τοῦτο ἐδηλοῦτο διὰ παρακειμένου ἀντικειμένου εἰκόνος ἢ δένδρου. *Θεὰς* ἐννοεῖ βεβαίως τὰς Νύμφας, φιληδούσας ἄντροις καὶ πηγαίοις ὕδασιν. Ὁμοίως ἐλεγειακὸν ἐπίγραμμα ἐν τέλει Πλουτάρχου περὶ *παίδων ἀγωγῆς* ἔχει ὧδε :

Εὐρυδίκη Ἱεραπολιῆτις τόνδ' ἀνέθηκε
Μούσαις . . . . .

ἔνθα παραλείπεται τὸ *τρίποδα*, διότι ἵστατο πράγματι ὁ τρίπους ἄνωθι τῆς ἐπιγραφῆς. Ὁ ἐν λόγῳ στίχος καί τοι φαίνεται ἄτμητος, δὲν εἶνε ὅμως πράγματι τοιοῦτος, διότι ἡ πατρὶς Εὐρυδίκης ἐκαλεῖτο *Ἱερὰ πόλις*, ὥστε ὁ στίχος καί τοι φαίνεται ἄτμητος δὲν εἶνε ὅμως πράγματι τοιοῦτος, ἀλλὰ τέμνεται ἐκεῖ ἔνθα χωρίζονται τὰ δύο συνθετικὰ τοῦ ἐθνικοῦ *Ἱερα/πολιῆτις*.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἄντρου Ὑμηττοῦ ἐπιγραφὴ σύγκειται ἐκ δύο τριμέτρων ἰαμβικῶν στίχων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ δευτέρου :

φραδαῖσι Νυμφῶν τάντρον ἐξηργάξατο.
υ — υ — /— υ — , — — υ υ

ὥστε ὁ πρῶτος στίχος πάντως εἶνε πλημμελῶς γεγραμμένος, εὐκόλως δυνάμενος νὰ διορθωθῇ δι' ἐλαφρᾶς μεταβολῆς καὶ μετατάξεως κατόπιν ἐπιμελεστέρας τοῦ λίθου παρατηρήσεως. Καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως, περὶ ἕτερα ἐντριβής, παρεῖδε τὸ μέτρον ὁ Ἰταλός. Ἐνδέχεται ἐν τούτοις ὁ γράψας, παραλαβὼν τὸ ἐπίγραμμα ἐξ ἄλλου παρέμφεροῦς, νὰ ἀνέγραψεν ἀκριβῶς τὸν δεύτερον στίχον ἐτροποποίησε δὲ ἐξ ἀδαημοσύνης ἢ αρτημένως τὸν πρῶτον, ὅπως προσαρμόσῃ εἰς ἄλλην ἰδίαν αὐτῷ περίστασιν ἴσως καὶ ὁ χαράκτης εἶχε στρεβλώσῃ τὸ πρὸς χάραξιν δοθὲν αὐτῷ κείμενον. Οὐχὶ σπανίως παρατηρεῖται τοῦτο ἐν ἐπιτυμβίοις ἐπιγραφαῖς, ἔνθα οἱ τοῦ θανόντος συγγενεῖς παραλαμβάνοντες λαμπρὰ παλαιότερα ἐπιτύμβια, ἀλλάσσοντες ὄνομα, ἡλικίαν καὶ πατρίδα τοῦ πάλαι θανόντος στρεβλοῦσι μετρικῶς τὰ ἐπιτύμβια ἀφιέντες ἀνεπάφους θαυμασίους ἄλλους καὶ εὐφαντάστους στίχους. Συχνότεον συμβαίνει τοῦτο ὅτε οἱ τοῦ θανόντος οἰκεῖοι, ἀποξέοντες τὸ ὄνομα καὶ τὰ τούτῳ

(1) D o m e n i c o C o m p a r e t t i. Le iscrizioni testè scoperte dell' antro di Farsalos (Tessaglia) e le ascrizioni dell' antro dell' Himetto (Attica), Firenze, 1921, σελ. 4—6.

προσιδιάζοντα, τροποποιοῦσιν ὅπως προσαρμόσωσιν εἰς ἄλλον βραδύτερον θανόντα συγγενῆ.

Παρῳχημένον χρόνον τοῦ ἐργάζομαι, ἔνθα ἡ αὔξησις γράφεται δι' Η ἀντὶ τοῦ συνήθους ΕΙ εἶδον καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἀρκαδικῇ ἐπιγραφῇ ἐν Τσιπιανοῖς παρὰ τὴν ἀρχαίαν Νεστάνην, ὡς ἐν τῇ τοῦ ἄντρου, Ἡμηττοῦ ***ἐξΗργάξατο.***

Τὸ δὲ ἐν τῷ φωτογρ. ἀπεικάσματι ὑποτιθέμενον Ν ἐν τέλει τοῦ 2ου στίχου τῆς μικρᾶς ταύτης ἐπιγραφῆς ἐν ἀποστάσει τεθειμένον, εἶνε παραχάραγμα τοῦ λίθου, διότι ἄλλως τε προσκρούει εἰς τὸ μέτρον ἀπαιτοῦν ἐκεῖ βραχεῖαν συλλαβήν, ἐν ᾧ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ Ν γίνεται θέσει μακρά.

Ἐν τῷ 4ῳ στίχῳ ἀσφαλῶς διέκρινα ΤΕ μικροτάτοις γράμμασι παρεμβεβλημένον· εἶνε δ' ἀπαραίτητον διά τε τὸ μέτρον καὶ τὴν ἔννοιαν. Ὁ ἀδέξιος, ἀμελὴς καὶ ἀγράμματος λιθοξόος εἶχεν ἐν πρώτοις παραλίπῃ τοῦτο, βραδύτερον δὲ παρενέθηκεν ἐστενοχωρημένον λεπτοτάτοις καὶ μικροῖς γράμμασιν ἐλλείψει χώρου, μὴ δυναμένοις νὰ ἀποδοθῶσιν ἐν φωτογραφίᾳ, ὡς παρέλιπε τὸ Ε ἐν τέλει τοῦ 3οῦ στίχου, ἐλεεινῶς δὲ καὶ κολοβῶς ἐχάραξε τὸν 4ον καὶ 5ον στίχον.

ΤΑΙΣ ἐν ἀρχῇ τοῦ 3ου στίχου δὲν ὑπάρχει· ἄλλως τε ἂν ἐτίθετο θὰ προσέκρουεν εἰς τὸ μέτρον, οὗ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον δὲν ἐγνώρισεν ὁ Ἰταλός, ἐν ᾧ πᾶς ἑλληνομαθὴς προχείρως θὰ διέβλεπε. ***Θεαὶ*** ἐννοοῦνται αἱ Μοῦσαι, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιγραφῆς. Τὸ ἄρθρον ἄλλως τε παραλείπεται ἐν μὲν τοῖς καθαροῖς ἑξαμέτροις ἀείποτε, ἐν δὲ τοῖς ἐλεγειακοῖς ὁτὲ μὲν τίθεται, ὁτὲ δὲ παραλείπεται κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου. Καθ' ἃ δηλοῦται ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιγραφῆς ὁ ἐπίσκοπος τοῦ ἱεροῦ ἄντρου Παντάλκης εἶχε φυτεύσει τὸν πέριξ χῶρον καὶ δι' ἄλλων δένδρων καὶ διὰ δάφνης, ἧς μνημονεύει ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιγραφῇ. Ἀγράμματος καὶ οὗτος εἶχε παραγγείλῃ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐλεγειακοῦ ἐπιγράμματος εἰς εἰδήμονα, παρημέλησε δὲ ἐξ ἀδαημοσύνης ὅπως διορθωθῇ καὶ συμπληρωθῇ τοῦτο κατόπιν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ συμπλήρωσις τοῦ δευτέρου (ἐλεγειακοῦ) στίχου καὶ αὐθαίρετος καὶ ἀκατάληπτος εἶνε.

Ἡ πρώτη μικρὰ ἐπιγραφὴ ἀνάγεται εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Ε' αἰῶνος π. χ. ἡ δὲ δευτέρα μακρὰ ἔμμετρος ἐπιγραφὴ εἰς τὸν Δ' αἰῶνα π. χ.

Ἄλλοτε θὰ γράψωμεν τί περιέχει ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ τοῦ παρὰ τά Φάρσαλα ἄντρου.

Ἐν Νάξῳ ***ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΚΡΙΣΠΗΣ***

ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

Ο ΓΚΡΕΚΟ ΓΛΥΠΤΗΣ

Ὁ ἐκ Κρήτης Δομένικος Θεοτοκόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐμεσουράνησεν εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν στερέωμα ὑπὸ τὸ δηλωτικὸν τῆς Ἑλληνικῆς του καταγωγῆς ὄνομα «Γκρέκο», δὲν ἦτο μόνον ζωγράφος. Παλαιὰ ἔγγραφα Ἱσπανικά, γνωστὰ εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν Ἱστορίαν τῆς Τέχνης, τοῦ ἀποδίδουν καὶ τὸν τίτλον τοῦ γλύπτου.

Παρ' ὅλας, ἐν τούτοις, τὰς ἐπιμόνους ἐρεύνας εἰς κάθε γωνίαν τῆς Ἱσπανίας, δὲν εἶχε ἀκόμη ἀνευρεθῆ δεῖγμα τῆς γλυπτικῆς του τέχνης. Ἐσχάτως ὅμως, ὅπως πληροφοροῦνται ἐκ Μαδρίτης αἱ Γαλλικαὶ ἐφημερίδες, ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἑνὸς χωρίου, πλησίον τοῦ Τολέδο, πέντε νέοι πίνακες τοῦ Γκρέκο, κοσμοῦντες τὸν ὁμώνυμόν της. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ὡδήγησεν εἰς ἔρευναν ἐπιμελεστέραν τῶν καλλιτεχνικῶν κειμηλίων τοῦ παλαιοῦ ναοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ῥωμοῦ εὑρέθη θαυμάσιον ἀγαλμάτιον τῆς Παρθένου, τὸ ὁποῖον φέτει τὴν σφραγῖδα τῆς τεχνοτροπίας τοῦ Κρητὸς καλλιτέχνου.

Τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸν ὡς καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι εὑρέθη μεταξὺ τῶν πέντε πινάκων, ἐλαχίστας ἀφίνουν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ δημιουργοῦ του.

ΜΙΑ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

Ἐφέτος συμπίπτει μία πολὺ περίεργος ἑκατονταετηρίς. Πρόκειται περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ φιμώτρου τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1824 ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σκωτίαν διὰ τὰς πολὺ φλυάρους ἢ κακολογούσας γυναῖκας, τῶν ὁποίων αἱ ὑπερβασίαι τῆς γλώσσης ἐζημίωναν τὴν ὑπόληψιν ἢ τὴν εὐτυχίαν τοῦ πλησίον των. Μετὰ μίαν συνοπτικὴν διαδικασίαν, οἱ ἔνοχοι ὑποχρεοῦντο νὰ φορέσουν τὸ φιμώτρον καὶ νὰ σταθοῦν ἐπὶ ὥρας εἰς δημόσιον μέρος πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν γυναικῶν τοῦ λαοῦ. Σώζεται δὲ μία τοιαύτη περίεργος ἀπόφασις, ἥτις ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἐλισσάβετ σύζυγος τοῦ Χόλμπορν, ἐτιμωρήθη μὲ δίωρον παραμονὴν μὲ φιμώτρνο, εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἀγορᾶς, διότι ἐξέφρασε σκανδαλώδεις καὶ ποσόλητικὰς φράσεις ἐναντίον ὡρισμένων προσώπων καὶ ἰδίως ἐναντίον τῶν δικαστῶν».

Μερικὰ δείγματα τῶν φιμώτρων αὐτῶν διατηροῦνται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λανκασσὶρ καὶ εἶνε διαφόρων τύπων. Ἄλλα ὁμοιάζουν μὲ προσωπίδας καὶ ἄλλα μὲ κράνη. Πάντοτε ὅμως ἠμπόδιζαν τὴν ἔνοχον νὰ ὁμιλῇ. Τὸ μηχάνημα τοῦτο ὠνομάζετο «Τὸ χαλινάρι τῆς πολυλογοῦ».

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Ἡ πρωτοτυπωτέρα συναυλία ἐξετελέσθη εἰς τὴν Μόσχαν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Μπολσεβικῆς ἐπαναστάσεως, ὑπὸ τοῦ Ναυτικοῦ συλλόγου.

Ἡ ὀρχήστρα ἀπετελεῖτο ἀπὸ 60 σειρῆνας ἀτμοπλοίων, ἀπὸ πυροβόλα, μυδραλλιοβόλα καὶ τυφέκια. Τὸ πρόγραμμα ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν Μασσαλιώτιδα, τὴν Διεθνῆ, τὴν Βαρσοβιακὴν καὶ ἓν πένθιμον ἐμβατήριον. Τὸ τελευταῖον ἦτο καὶ τὸ καταλληλότερον διὰ νὰ ἑορτασθῇ μία ἐπέτειος τουφεκισμῶν, σφαγῶν καὶ βασανιστηρίων.

ΟΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΙ

Ἡ μακροβιότης δὲν ἔχει φαίνεται πολλὴν σχέσιν μὲ τὸ πάχος ἢ τὴν ἰσχνότητα. Ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς διανοουμένους, παρατηροῦμεν ὅτι ἦσαν παχεῖς ὁ Φοντενὲλ ζήσας 100 ἔτη, ὁ Τιτσιανὸς 99, ὁ Σοφοκλῆς 90, ὁ Μαντζίνη 88, ὁ Φραγκλῖνος 85, ὁ Οὐγκὼ 83, ὁ Γαλιλαῖος 78, ὁ Ροσίνι 76, ὁ Πετράρχης 71. Ἐξ ἐναντίας ἰσχνοὶ ἦσαν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ψθάσας τὸ 89ον ἔτος, ὁ Γλάδστων 89, ὁ Βέρδης 88, ὁ Νεύτων 85, ὁ Βολταῖρος 84.

Ἐξ ἄλλου ἡ Παλαιὰ Γραφὴ μᾶς δίδει τὰ καταπληκτικώτερα παραδείγματα μακροζωΐας. Ὁ Ἀδὰμ ἔζησεν 970 ἔτη, ὁ Νῶε 950, ὁ Μαθουσάλας 968. Ἐν τούτοις ὁ παλαιοντολόγος Μάρσαλ καὶ ὁ φυσιοδίφης Θώμπσον θεωροῦν τὴν μακροβιότητα αὐτὴν μυθώδη. Ἐκ πολλῶν γεγονότων, λέγουν, ἀπεδείχθη ὅτι οἱ προϊστορικοὶ ἄνθρωποι ἔζων τὸ πολὺ 150—200 ἔτη.

ΤΙ ΛΕΓΕΙ ΜΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣ

Ἡ Τζαΐην Ντόη διακηρύττει ὅτι ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τῶν γυναικῶν εἶνε μία σειρὰ ἀνοησιῶν, αἱ ὁποῖαι πληγώνουν τὴν εὐαισθησίαν των, μαραίνουν τὴν ὡραιότητά των, ὑπονομεύουν τὴν ὑγείαν των.

Ἰδοὺ μερικαὶ ἀνοησίαι ἃς ἀπαριθμεῖ.

— Νυμφευόμεθα ἄνδρα ποῦ δὲν ἔπρεπε νὰ πάρωμεν.—Τρώγομεν φαγητὰ ποῦ ξέρουμε ὅτι θὰ ἀρρωστήσωμεν. — Φοροῦμε φορέματα ποῦ δὲν μᾶς πηγαίνουν. —Πετοῦμε τὰ χρήματά μας εἰς διασκεδάσεις ἐνῷ δυστυχῆ πλάσματα δὲν ἔχουν νὰ νοσηλευθοῦν — Ἐκλαμβάνομεν δι' ἐξυπνάδα ὅ,τι εἶνε φλυαρία καὶ χυδαιολογία, τὴν αἰσθηματικότητα δι' αἴσθημα.

Ἡ μίς δὲν τὰ λέγει ἄσχημα. Ἐν μόνον ὑποπτευόμεθα : Ὅτι θὰ εἶνε γεροντοκόρη.

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

Ἀπὸ κριτικήν.

«Ἡ ἠθοποιΐα του εἶνε ἐξεζητημένη καὶ ἀξία παντὸς ἐπαίνου».

Πρωτοφανὲς δόγμα ὅτι εἶνε ἀξιέπαινον τὸ ἐξεζητημένον.

Ἀπὸ ἀνταπόκρισιν.

«Ἡ Σύνοδος ἀκρεαθεῖσα τοῦ πρωτοϊερέως».

Ἀπὸ περιγραφὴν φόνου.

«Ἡ ἀτυχὴς Ματθίλδη ἐτάφη ὑπὸ τὴν γενικὴν θλῖψιν τῆς πόλεως.»

Δυστυχὴς νεκρὰ ἀφοῦ δὲν ἐτάφη ὑπὸ τὸ χῶμα.

Εἴδησις ἐφημερίδος.

«Ἱδρύεται νοσοκομεῖον τῶν ἐλαφρῶν νόσων, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑποπτοκομεῖον».

Τηλεγράφημα ἐκ Κων)λεως.

«Ἡ τουρκικὴ γνώμη τῶν Τούρκων εἶνε ἐξηρεθισμένη».

Ἐκ θεατρικῆς κριτικῆς.

«Ὁ τόνος τοῦ ἀστικοῦ καθωπρεπισμοῦ.»

Ἀπὸ μουσικὴν κριτικήν.

«Ὁ «Μάμφρεδ» μὲ ὑπόκρισιν Σοῦμαν».

Ἀπὸ περιγραφὴν φόνου.

«Ἡ ἀστυνομία ἀποδίδειτὸ ἀτύχημαεἰς δυστήχημα».

Πολὺ περίεργον θὰ ἦτο νὰ τὸ ἀπέδιδον εἰς εὐτύχημα.

Ἀπὸ γυναικεῖον μυθιστόρημα.

«Νύχτα, σκοτάδι καὶ ἡ βροχὴ σιτζίμι».

Ἀπὸ νεκρολογίαν.

«Μὲ τὴν λέξιν ἀπέθανεν ἐξέλιπεν πρὸ ἡμερῶν μία ἀγγελικὴ μορφή».

Ἀπὸ κοινωνιολογικὸν ἄρθρον.

«Μετὰ τὴν εἰρήνην χάσκει παντοῦ πελωρίως ἡ ἀμφιβολία καὶ ὁ σκεπτικισμός.

Νὰ χάσκῃ ἡ ἐπιπολαιότης, μάλιστα· ἀλλ' ὁ σκεπτικισμὸς ποῦ ἔχει συντεπτυγμένα τὰ χείλη;

Ἀπὸ περιγραφήν.

« Δὲν ντρέπεται παιδιωμένος ἄνθρωπος ;

Δηλαδὴ . . . πατήρ.

Ἀπὸ εἴδησιν.

« Δυνατὸν ἡ ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν νὰ μετατεθῇ ἐλαφρῶς, μὴ ἐπαρκοῦντος κ.λ.π.»

Κατόπιν τῆς φρασεολογίας αὐτῆς, ἀναμένεται ν' ἀναγνώσωμεν: «Μετετέθη ἐλαφρῶς ὁ εἰρηνοδίκης Ραψάνης. Ἡ ἕδρα τοῦ 10 συντάγματος μετετέθη εἰς Δεδεαγάτς».

Ἀπὸ περιγραφὴν τελετῆς.

«Ὁ βελουδένιος βιολετὶς χιτῶνας».

Ἀπὸ διάλεξιν Βυζαντιολόγου.

« Ἐξωρίζοντο οἱ ὀφθαλμοί . . »

Ἕως τώρα ἐξωρίζοντο οἱ ἀνεπιθύμητοι καὶ οἱ ὑποπτοι. Τώρα ἐξωρίζονται οἱ ὀφθαλμοί . . .

Ἱστορικὴ πολυμάθεια.

« Ἱστορικὴν πρᾶξιν καὶ ὁ Ἡρόστρατος συνετέλεσε ***συντρίβων*** τὸν Παρθενῶνα ». Τοιουτοτρόπως ὁ Παρθενὼν μετεφέρθη εἰς Ἔφεσον, ἐκτὸς ἂν ὁ Μοροζίνης ἔζησε πρὸ Χριστοῦ ἢ ἐκτὸς ἂν τὸ ὄνομα Μοροζίνης ἦτο παρατσοῦκλι τοῦ Ἡροστράτου.

Ἀπὸ μουσικὴν κριτικὴν τοῦ κ. Ψ.

« . . ἐγράφη ἀπὸ ὀγδοηκοντούτιδα γέροντα».

Ἀπὸ διάλεξιν λογίας κυρίας.

« Ὁ στίχος του ἁδρός, κρυστάλλινος καὶ λιγερός».

Περιέργος στίχος διὰ νὰ εἶνε κρυστάλλινος καὶ. . . λιγυρός.

Τῆς ἰδίας.

« Ἡ κατορθωματικότητα».

Συγχαρητήρια διὰ τὸ κατόρθωμα τῆς . . λεξικοποιήσεως.

Τίτλος ἄρθρου ἐφημερίδος.

«Μαλιστάνθρωπος». Ὁ λέγων δηλ. μάλιστα.

Συνεπῶς ὀχάνθρωπος ὁ λέγων ὄχι καὶ οὕτω καθεξῆς.

Μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ νεολογισμὸς αὐτὸς τὸ σωφάρω, κλαξάρω, σουπάρω.

Ἀπὸ ἐφημερίδα τῆς Ν. Ὑόρκης.

«Τί σημαίνουν αἱ πιθηκαὶ αὐταὶ λέξεις ;»

Ἐρωτῶμεν καὶ ἡμεῖς τί σημαίνει ἡ λέξις πιθηκαί. Κατ' ἀρχὰς ἐνομίσαμεν ὅτι πρόκειται περὶ πιθήκου προοδευτικοῦ, ὅστις κατώρθωσε νὰ ὁμιλήσῃ. Φαίνεται ὅμως ὅτι θὰ ἐννοῇ ὁ ρηξικέλευθος ἀρθρογράφος τὴν Πυθίαν, ἥτις θὰ ἦτο καὶ ἡ μόνη ἁρμοδία νὰ λύσῃ τὸν γλωσσικὸν αὐτὸν χρησμόν.

Καὶ ἐν τυπογραφικὸν σφάλμα, ἀπὰ διάλογον μυθιστορήματος.

«—Εἴσθε, ἀγαπητέ μου, πολὺ μιαρὸς διὰ νὰ μιλῇς ἔτσι».

Ἀγαπητὸς καὶ μιαρὸς ὁ....μικρός ;

Ἀπὸ χρονογράφημα.

«Τί μπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ, ἐντατὰ ὁ ἄνθρωπος εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ;

Πολλὰ πράγματα, ὄχι ὅμως ποτὲ τὸ ἐντατά.

Καὶ τελειώνομεν μὲ τὴν ποίησιν.

Ἀπὸ ἑλληνικὴν μετάφρασιν ποιήματος τοῦ Κῆτς διὰ τὸν ἀτυχῆ Βύρωνα.

«. . . . . ντύνονται καὶ τὰ παράπονά σου μὲμιὰν ἀπόρορα φωτεινή, ποῦχει μεγάλη λάμψι κι' ἀπὸ ρόμπα σκοτεινὴ ξεβγαίνουν συχνὰ [ἀχτῖδες»

ΑΔΙΕΥΣ
ΑΔΙΕΙΣ

ΒΛΑΧΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ !

Χορὰ στὴ βεργολιγερὴ γιὰ τέτιον καβαλλάρη!
Τὸ λεβεντόκορμο γαμπρὸ καὶ τὸν ἀσίκη.
Ἥλιος... καὶ ἀστραποβόλεγε στ'ὁλάσπρο του πουλάρι
πηγαίνοντας καμαρωτὸς ἀνάμεσε ἀτὸ ψίκι!

Καὶ μοῦχες χαλκοκούδουνες,κι'ἄτια πουχλιμιντρίζανε
λαγοῦτια,σμπάρα καὶ βιολιὰ ποὺ ἀχοῦσαν οἱ ῥαχοῦλες
κι' ἐκεῖνες ποὺ ῥοβόλαγαν καὶ τοὺς καλωσορίζανε
τοῦ τσελιγγάτου οἱ ῥοδομάγουλες βλαχοῦλες!

Νύφη ποὺ σὲ στολίζουνε, σὲ λούζανε, σ' ἀλλάζανε
μὲ τὰ Γιαννιώτικα φλωριὰ καὶ μὲ στολίδια ντόπια:
Τ' ἀρνάκια σου λυκητερὰ μέσ τὸ μαντρὶ βελάζιανε
γιὰ τὴν κυρά ποῦ πάει ὁ νιός, στὰ ξένα στανοτόπια!

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

Η ΝΕΟΤΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν «Φέμινα» προέτεινεν εἰς τὰς ἀναγνωστρίας της τὸ ἑξῆς ἐρώτημα :

— Πότε ἡ γυναῖκα εἶνε νέα ;

Ἐβραβεύθη δὲ ἡ ἑξῆς ἀπάντησις :

Νέα εἶνε ἡ γυναῖκα εἰς πάσαν ἡλικίαν, ὅταν γνωρίζῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν νεότητά της.

Ἴσως ἦτο περιττὴ ἡ ἀπάντησις, διότι ὅλαι αἱ γυναῖκες εἶναι νέαι μέχρι τοῦ πεντηκοστοῦ τοὐλάχιστον ἔτους.

ΝΕΚΡΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΖΩΝΤΕΣ

Ἡ ποίησις ἐκυριάρχησεν κατ' αὐτὰς εἰς τὴν λοχοτεχνικὴν κίνησιν. Ὄχι διὰ τῆς ἐκδόσεως ποιητικῶν συλλογῶν. Αὐταὶ ποτὲ δὲ λείπουν μολονότι παρετηρήθη ἐσχάτως κάποια ὕφεσις τοῦ λυρικοῦ ἢ μᾶλλον παραληρικοῦ πυρετοῦ. Ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἔμπνευσιν ποὺ ἀντιπροσωπεύουν οἱ πεθαμένοι ποιηταί.

Ἡ ποίησις τῆς τελευταίας τεσσαρακονταετίας ἔχασε ξαφνικὰ τὸν χαρακτηριστικώτερον ἀντιπρόσωπόν της, τὸν περιπαθέστερον, τὸν βάρδον τοῦ ἔρωτος, τὸν ποιητὴν τοῦ κάλλους τὸν Ἰωάννην Πολέμην. Ἀπὸ τῶν «Χειμωνάνθων» μέχρι τῶν «Εἰρηνικῶν» παρελαύνουν εἰς τοὺς στίχους του ὡραῖα ἰδανικά, παλμοὶ ἀγάπης, κυματισμοὶ ὀνείρων. Ἡ Μοῦσα τοῦ ὡμίλησε στοργικὰ, καὶ αὐτὸς — παιδὶ εὐγνῶμον δὲν ἀπεμακρύνθη οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀπὸ τὰς προστατευτικάς της πτέρυγας. Ὁ Πολέμης ὑπῆρξεν ὁ πιστὸς ἀφοσιωμένος τραγουδιστής, ποὺ δὲν ἐκουράσθη, δὲν ἀπεγοητεύθη. Ἔψαλε τὴν γυναῖκα, τὴν πατρίδα, κυρίως αὐτὰ τὰ δύο μὲ φανατισμὸν εἰδωλολάτρου. Καὶ ἔγραψε πολλὰ ποιήματα, ἀλλὰ καὶ μὲ μίαν ἐγκάρδιον αἰσθαντικότητα. Δι' αὐτὸ ὁ Πολέμης ἐκ τῶν λυρικῶν ποιητῶν, ὑπῆρξεν ἐπὶ μίαν 30ταν ὁ δημοφιλέστερος. Ἡ αὐστηρὰ κριτικὴ εἰς τὴν δημοτικότητα αὐτὴν δὲν ἀποδίδει ἴσως πολλὴν σημασίαν ἀλλὰ ὁ πολὺς κόσμος, ὅπως εἰς τὴν πολιτικήν, καὶ εἰς τὴν ποίησιν, τὴν ἀποτελοῦσαν τοὺς ἀντίποδας, καὶ εἰς τὸ θέατρον, εἶνε ὁ ὀξυδερκέστερος κριτής, ὅσον καὶ ἂν τὸν παρασύρουν ἐνίοτε μερικοὶ ἐπιτήδειοι. Ὁ Πολέμης ἠγαπήθη ἀπὸ τρεῖς γενεάς. Εἶνε ὁ μεγαλείτερος τίτλος τιμῆς δι' αὐτόν.

***

Τρεῖς ἄλλοι, πολὺ προγενέστεροί του, ποιηταὶ ἔρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μὲ τὰς ἐπετείους τῶν θανάτων των. Πεντηκονταετία συνεπληρώθη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου, τοῦ ἀλησμονήτου φιλοσόφου —ποιητοῦ, τὸν ἐπιφανέστερον ἀντιπρόσωπον τῆς ρωμαντικῆς σχολῆς, ἥτις εἰς τὴν ἐποχήν του ἐκυριάρχει παντοῦ. Εἶναι ὁ ποιητὴς, τοὺς στίχους τοῦ ὁποίου ἀπεστήθιζον οἱ σύγχρονοί του καὶ ἀπαγγέλλουν καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ ἄγνοι τὰ αἰσθήματα καὶ οἱ ἀνώτεροι τὴν σκέψιν, Διότι ὅσον καὶ ἂν ἡ γλῶσσα τῆς ποιήσεως κατόπιν ἐδημοκρατήθη, εἶνε τόσαι αἱ κωμικαὶ παρεκτροπαὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διανοήσεωςκαὶ τῆς ἐκφράσεως, ὥστε νὰ νοσταλγῇ κανεὶς τὸν «Φανὸν τοῦ κοιμητηρίου». Μολονότι οὔτε ὁ σύλλογος «Παρνασσὸς», οὔτε ἄλλο σωματεῖον ἔστω καὶ ἀπὸ τὰ ἐν νεκροφανείᾳ ἐσκέφθησαν νὰ τελέσουν ἀναμνηστικὴν ἑορτήν, ὁ Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων καὶ ἐν τῇσυνειδήσει τῶν διανοουμένων κατέχει ἀκλόνητον θέσιν καὶ παραμένει ὡς εἰξπνευματικὸς πρωταθλητής, ὁ ὁποῖος καὶ πολὺ ἐσκέφθη καὶ πολὺ ἠσθάνθη, ὁ ὁποῖος ἀντικατόπτρισε τὰ συναισθήματα τῶν συγχρότων του καὶ ἔψαλε τὸν θάνατον μεγαλόπνευστα. Διότι ὅσον καὶ ἄν ἡ κοινωνία ἐξελίσσεται νεωτεριστικῶς, ὁ θάνατος παραμένει ἀθάνατος, καὶ ἐκεῖνος ποὺ θὰ θελήσῃ νὰ γράψῃ δι' αὐτὸν πρέπει νὰ εἶνε μεγάλος. Ὁ Παπαρρηγόπουλος ἦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ ἐμπνευσμένος ὑμνῳδὸς τῆς αἰωνιότητος.

***

Σύγχρονος τοῦ Παπαρηγοπούλου,ἀλλ' ἀτυχὴς ὅσον καὶ ἐκεῖνος διότι ἀπέθανε καὶ αὐτὸς νέος, ὁ Βασιλειάδης, τῶν «Ἀττικῶν νυκτῶν» ὁ γλυκὺς λογοτέχνης ἀναζῇ. Καὶ αὐτοῦ συμπληροῦται Ἰωβιλαῖον ἀπὸ τοῦ θανάτου του. Δι' αὐτὸν ὁ «Παρνασσὸς» θὰ τελέσῃ ἑορτήν, ὄχι μόνον ὡς φιλολογικὸς σύλλογος ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλειάδου συνεδέθη ἀρρήκτως πρὸς τὴν σχολὴν τῶν Ἀπόρων παίδων. Ὁ Βασιλειάδης δὲν ὑπῆρξε μόνον λυρικὸς ποιητής, πεζογράφος, δραματικὸς συγγραφεύς.

Ἐν ἀπὸ τὰ ὡραιότερά του ποιήματα, εἶνε καὶ ἡ πρωτοβουλία του νὰ περισυλλεγοῦν οἱ «μάγκες» ὡς ἐλέγοντο τότε τὰ παιδιὰ τοῦ πεζοδρομίου καὶ τὸ ἔργον του αὐτὸἔκτοτε ἀπέδωκε τοὺς ἱκανοποιητικωτέρους καρπούς. Τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλειάδου ἔχει συνδεθῇ στενώτατα μὲ τὰ ὀνόματα τοῦ Παπαρρηγοπούλου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Ἐν τρίφωτον μὲ τὴν αὐτὴν ράσιν, τὸν ρωμαντισμὸν—ποῦ ἐσκόρπισεν καὶ σκορπᾷ τὰς γλυκυτέρας ἀκτῖνας, προκαλεῖ τὰς πλέον βαθυστοχάστους σκέψεις, ἐξιδανικεύει τὰ πλέον ἐμπνευσμένα αἰσθήματα.

Ἡ γέννησις πρὸ 100 ἐτῶν ἕνας γόνου ἁρματωλικῆς οἰκογενείας, τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου,ἔδωκε εὐκαιρίαν νὰ ἀκουσθῇ ἀπαγγελόπουλος καὶ ψαλλόμενος ὁ ποιητὴς τῆςἁρματωλικῆς ποιήσεως, ὁ μεγαλήγορος, ὁ γεμᾶτος φλόγα καὶ ἐνθουσιασμόν, ὁ ποιητὴς τοῦ «Ἀθανασίου Διάκου», τῶν «Μνημοσύνων», τῆς «Κυρᾶ-Φροσύνης».Ὁ Βαλαωρίτης,ὁ ὁποῖος ἔρχεται παράπλευρος τοῦ Σολωμοῦ, ἂν καὶ περισσότερον ἐκείνου ἠσθάνθη αὐτὸν ὁ λαός, ὁ ἀνώνυμος ποιητής, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐχάρισε τὰ δημοτικὰ τραγούδια, τῶν ὁποίων συνεχιστὴς εἶνε ὁ ποιητὴς τῆς Λευκάδος.

Ἡ Ἑλλὰς οὕτω ἔζησεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων εἰς τὰς καρδίας μας, εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν ποιήσεως ἡ ὁποία ἔχει τὸ χάρισμα νὰ ἐνδυναμώνῃ τὰς ψυχάς, καὶ ἐξαϋλώνει τὰς κοινωνικὰς ἀντιλήψεις, νὰ ἀνυψώνῃ τὸ φρόνημα,καὶνὰ μᾶς ἱκανοποιεῖ ὡς Ἕλληνας. Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μᾶς ἐνθυμίζῃ καὶ μίαν ἐποχήν, ὄχι καὶ πολὺ μακρυνήν, ποὺ οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἰδανικά, ἐνεθουσιάζοντο εὔκολα, συνεκινοῦντο πολύ, εἶχαν καρδιὰ ἄδολη καὶ σκέψι εὐγενεστέρα, ἐποχήνποῦ ἐδιάβαζαν τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἐξαναδιάβαζαν ὅσους ἀντιπροσώπευαν κάτι δυνατὸν καὶ ὑψηλόν.Καὶ ἂν θελήσωμεν νὰ παραβάλωμεν αὐτοὺς μὲ μερικοὺς νεωτέρους, τοὺς ἀνατρεπτικοὺς, τοὺς κοσμοπολιτικοὺς, τοὺς κομμουνιστὰς τῆς ποιήσεως —τοὺς φουτουροειδεῖς καὶ νεολογιστὰς ποιητάς, μιμητὰς ἀδεξίους μαλλιαρίζοντας οὐχὶ μόνον εἰς τὰς λέξεις ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἰδέας—ἡ ἀνάμνησις τῶν περασμένων ποιητῶν δὲν ἠμπορεῖ ἢ νὰ ἐμπνεύσῃ σεβασμόν, ἐκτίμησιν, ἀγάπην διότι ἐκράτησαν ὑψηλὰ καὶ μὲ αὐτοθυσίαν τὰ ἰδεώδη τῆς ποιήσεως τῆς πατρίδος, τοῦ Ὡραίου καὶ τοῦ Καλοῦ.

Δ. Κ.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Ἡ Γαλλία ἔχασε τὸν ἐπιφανέστερον ἀντιπρόσωπον τοῦ Γαλατικοῦ πνεύματος. Ὁ γηραιὸς ἀκαδημαϊκὸς Ἀνατὸλ Φράνς, ἀπέθανε τῇ 12 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν ἔπαυλίν του.

Ἐγεννήθη τὸ 1844. Ὁ πατήρ του Φραγκῖσκος Τιμπὼ ἦτό βιβλιοπώλης; ἀπκαλούμενος Monsieur France(ὑποκοριστικὸντοῦ Φρανσουᾶ) ἐξ οὗ καὶ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Γάλλου συγγραφέως. Ὁ ἀποθανὼν ἔγραψε τριάκοντα τόμους μυθιστορημάτων, διηγημάτων, κριτικῶν, ἱστορικῶν καὶ αἰσθητικῶν μελετῶν. Διὰ τῶν ἔργων του ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψος τῆς φιλολογικῆς δόξης, ἀπαράμιλλος διὰ τὸ καλλιτεχνικόν του ὕφος.

Μανιώδης φιλαναγνώστης, παρηκολούθει ὅλην τὴν πνευματικὴν κίνησιν· εἶχε γενικὰς γνώσεις ἀπείρους. Εἰργάζετο πολύ, ἐπιμελούμενος τὴν μορφὴν ἰδιαίτατα.

Ἐκ τῶν ἔργων του γνωστότερα εἶνε ἡ «Θαΐς», οἱ «Κορινθιακοὶ γάμοι», τὸ «Ἔγκλημα τοῦ Σιλβέστρου Μπονάρ», ὁ «Κόκκινος Κρίνος», ὁ «Κῆπος τῶν Ἐπικούρων».

Ὁ Ἀνατὸλ Φρὰνς διεκρίνετο διὰ τὴν σαφήνειαν, τὴν λεπτότητα τῆς ἐκφράσεως, τὴν εὐρυθμίαν καὶ ἁρμονικὴν χάριν, τὴν εὐλιγισίαν τῆς σνέψεως, τὴν θυμόσοφον εἰρωνείαν. Τὰ προτερήματα αὐτὰ κατέστησαν τὰ ἔργα του ἀριστοτεχνικά.

Ἔδρασε πολιτικῶς κατὰ τὴν ὑπόθεσιν Δραϋφούς, ὑπῆρξε σοσιλιαστής. Ἔλαβε τὸ βραβεῖον Νόμπελ, ἦτο δὲ θερμὸς φιλέλλην. Ἐπεσκέφθη κατ' ἐπανάληψιν τὴν Ἑλλάδα, λάτρης τοῦ ἀρχαίου πνεύματος. Καίτοι ἑβδομηκοντούτης κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ παγκοσμίου πολέμου κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἐθελοντὴς διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα του.

Ο ΧΑΛΕΠΑΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΕΛΛΙ-ΑΤΕΛΙΕ ΤΟΥ. ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

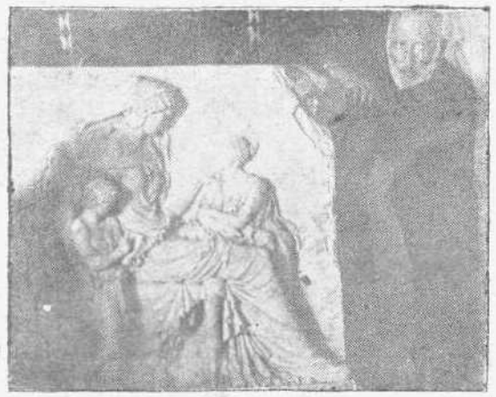

Ἓν ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἀνάγλυφα τοῦ Χαλεπᾶ, ἡ «Μητρικὴ στοργὴ», δωρηθὲν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας. Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ὁ γλύπτης κρατῶν τὸ ἔργον του.

Πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος ἀπήρχετο εἰς Μόναχον ὑπότροφος τοῦ ἐν Τήνῳ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὁ ἀριστοῦχος τοῦ Πολυτεχνείου Γιαννούλης Χαλεπᾶς. Κατόπιν λαμπρῶν σπουδῶν ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅτε καὶ ἤρχισε νὰ ἐκδηλώνεται τὸ δημιουργικὸν καλλιτεχνικόν του τάλαντον. Τὰ ἔργα του, ὁ «Σάτυρος» τὸν ὁποῖον ἠγόρασεν ὁ Καραπάνος, ἡ «Εὐγνωμοσύνη» ἥτις ἄγνωστον τὶ ἀπέγεινεν, ἡ «Κοιμωμένη» ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς κόρης Ἀφεντάκη, καὶ ἡ «Μητρικὴ Στοργή» ἥτις ἐσχάτως μετεφέρθη εἰς τὸ ἱερὸν ἵδρυμα τῆς Τήνου, ἀπετέλεσαν τὴν τετράδα τῶν πρώτων του ἐμπνεύσεων.

Κλασικιστὴς ἀλλὰ καὶ μὲ μίαν ἀντίληψιν νεωτεριστικήν, ἀνεγνωρίσθη ἀμέσως ὡς ἄριστος τεχνίτης, μολονότι ὄχι ὀλίγοι διεκρίνοντο τότε ἐν Ἀθήναις γλύπται, ὡς ὁ Δρόσης, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ μαθητής, οἱ Φυτάλαι, ὁ Φιλιππότης ὁ Βιτσάρης, ὁ Βιτάλης, ὁ Βροῦτος.

Εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ πατρός του, μαρμαρογλύπτου, ἐγκατεστημένου εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως, ὁ Γιαννούλης Χαλεπᾶς, ἤρχισε τῷ 1878 νὰ ἐξωτερικεύῃ μίαν μεγάλην καλλιτεχνικὴν σύλληψιν—τὴν Μήδειαν φονεύουσαν τὰ τέκνα της. Μόνον μία τέχνη ὡσὰν τοῦ Χαλεπᾶ θὰ ἠμποροῦσε ν' ἀποδώσῃ τὴν μεγαλειώδη αὐτὴν ἔμπνευσιν. Ἀλλ' ἐνῶ εἰργάζετο τὸ πρόπλασμα, παρεφρόνησε ἀναζητῶν τὸ τέλειον. Ἐλέχθη ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν διαταραχὴν τοῦ λογικοῦ του ἀτυχὴς ἔρως. Ἐν πάσει περιπτώσει ὁ Χαλεπᾶς περιφρόνησε πρὸ τοῦ πηλίνου προπλάσματός του. Ἐνεκλείσθη εἰς τὸ φρενοκομεῖον Κερκύρας, ἀλλ' εἰς μάτην. Μετεφέρθη κατόπιν εἰς τὸ χωρίον τῆς Τήνου Πύργον, ὅπου ἐγεννήθησαν ἐκτὸς τοῦ Χαλεπᾶ καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς καλλιτέχναι καὶ ἔκτοτε ἔζη βόσκων αἶγας εἰς τὰ βουνά. Εἶχε λησμονηθῆ, ὅτε ἤρχισε πρὸ δύο ἐτῶν νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ σήμερον εἶναι ὁ γλύπτης τῆς ἡμέρας μετὰ σιγὴν καὶ ἀφάνειαν 45 ἐτῶν.

Ὁ πνευματικὸς λήθαργος ἐσείσθη. Ὁ ρακένδυτος αἰγοβοσκὸς ἔγεινε πάλιν καλλιτέχνης δημιουργός. Τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰ ζῷα ἐμοιράσθη μὲ τὰ προπλάσματα. Καὶ εἰς ἓν ὑπόγειον τοῦ πατρικοῦ του οἴκου εἰργάσθη μὲ ἀνέλπιστον ἐπιτυχίαν. Πέρυσι ὁ γλύπτης κ. Θωμόπουλος παρακινηθεὶς ὑπὸ τοῦ πολιτευτοῦ Τήνου κ. Γιαλούρη μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Πύργον καὶ παρέλαβε τὰ προπλάσματα, τὰ ὁποῖα ὁ καλλιτέχνης εἶχε πλάσει καὶ τὰ μετέφερεν εἰς Ἀθήνας, εἰς τὸ Ἐθνικὸν ἀρχαιολογολικὸν Μουσεῖον. Τὸ παράπονον τοῦ Χαλεπᾶ εἶναι ὅτι τοῦ τὰ ἐπῆραν. Ἂς προστεθῇ ὅτι, ὅπως μ' ἐβεβαίωσαν, δὲν τοῦ ἔδωσαν οὐδ' ὀβολόν, ἐνῷ ἐπένετο ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν ναὸν 25 δραχμὰς τὸν μῆνα, αἱ ὁποῖαι ἐσχάτως μόλις ηὐξήθησαν εἰς ...75. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλ' οὔτε τὸν ἐπληροφόρησαν κἂν τὶ ἀπέγειναν τὰ ἔργα του.

***

Ἠθέλησα νὰ γνωρίσω προσωπικῶς τὸν γηραιὸν ἀτυχῆ καλλιτέχνην καὶ νὰ ὁμιλήσῳ μαζύ του. Ἐπληροφορήθην, ὅτι εἶχεν κατέλθῃ ἐκ τοῦ χωρίου του εἰς τὴν πόλιν τῆς Τήνου. Ὅταν πρὸ μηνῶν ὁ γλύπτης κ. Σῶχος μεταβὰς εἰς Πύργον τὸν παρεκίνησε νὰ κατέλθῃ «στὴ χώρα» ἐστάθη ἀδύνατον νὰ δεχθῇ. Τί συνέβη καὶ ἐπείσθη ;

Ὁ ἐν Τήνῳ παραθερίζων ἔμπορος κ. Μουτσόπουλος ἀνέλαβε νὰ παρέχῃ τ' ἀπαιτούμενα ὑλικὰ διὰ τὴν ἐργασίαν του, τὸν ἱματισμόν του καὶ νὰ δαπανᾷ διὰ τὴν ἐν γένει συντήρησίν του. Καὶ οὕτω ἐγκατεστάθη εἰς ἓν κελλὶ παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ ἱδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας, κείμενον κάτωθεν τῆς κεντρικῆς κλίμακος τοῦ ναοῦ. Τὰ κελλὶ αὐτὸ ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἀτελιέ. Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ναοῦ μὲ ὁδήγεῖ νὰ εὕρω τὸ κρησφύγετόν του. Ἓν παράθυρον πρὸς τὴν αὐλὴν ἀνοικτὸν ἀφίνει νὰ φαίνεται ὁ καλλιτέχνης καὶ τὸ ἔργον του.

— Ἐδῶ ἐργάζεται, μοῦ εἶπε. Δέτε τον ἀπ' ἔξω. Ἀποφεύγει τοὺς ἐπισκέπτας.

Μόλις ἔφυγεν ὁ ὁδηγός μου ἔσπευσα νὰ... παρακούσω τὴν σύστασίν του καὶ διευθύνομαι εἰς τὴν ὄπισθεν θύραν, τὴν ἀνοίγω ἄνευ διατυπώσεως καὶ εἰσέρχομαι. Καίτοι ὁ Χαλεπᾶς μὲ ἀντελήφθη, ἐξηκολούθει ἀφωσιωμένος εἰς τὴν

Ὁ Χαλεπᾶς πρὸ τῆς οἰκίας του κοντὰ εἰς τὸ ἀγαπημένο του γιασεμί.

ἐπεξεργασίαν ἑνὸς προπλάσματος. Τὸν ἔκαλημέρισα. Ἐμονολόγει ἀπησχολησμένος εἰς τὴν πτύχωσιν γυναικείας ἐσθῆτος. Ρίπτω ἓν βλέμμα γύρω μου. Δωμάτιον μικρόν, τετράγωνον, φρεσκοβαμμένον. Ἕνας καναπὲς ἀπὸ μαῦρο μουσαμᾶ καὶ ἓν μαξιλάρι ὕπνου εἰς τὴν γωνίαν. Δύο κάδοι μὲ πηλόν, εἰς καινουργὴς τρίπους φέρων πρόπλασμα μετρίου μεγέθους. Τίποτε ἄλλο. Εἰς τὸ ἀπέριττον ἐκεῖνο περιβάλλον εἰργάζετο ὁ ἀτυχὴς ἀλλὰ καὶ μέγας Χαλεπᾶς. Φέρει καινουργῆ καθαρὰ φορέματα. Ἔχει μίαν ἀξιοπρεπῆ ὁπωσδήποτε ἐμφάνισιν. Κατάλευκος τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον, ὀλίγον κυρτωμένος. Ἠπόρησε διότι παρηκολούθουν μὲ πολλὴν προσοχὴν τὸ ἔργον του καὶ μὲ ἠρώτησε ποῖος εἶμαι. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός μου ἀνεφώνησε:

— Ξέρω, ξέρω...καὶ τότε μόλις ἐγύρισε νὰ μὲ ἴδῃ.

Ἐνεθυμήθη ὅτι εἶχε στείλῃ εἰς τὴν «Πινακοθήκην» ἀγριολούλουδα διὰ τοῦ κ. Μωραΐτου.

Ὡμιλήσαμεν διὰ τὸ σκίτσο ποῦ ἐργάζεται. Εἶνε πρόπλασμα παριστάνον τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου. Ὁ ἄγγελος μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας, μόλις προσγειωθεὶς, ἵσταται πρὸ τῆς Παρθένου καθημένης. Ἡ σύνθεσις ἔχει ἀκόμη μίαν ἀοριστίαν μορφῆς, ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης ἔχει συνείδησιν τοῦ τὶ θέλει καὶ τὶ κάνει. Ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω τὴν ἔκτασιν τῆς ἀντιλήψεώς του καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν θὰ ἐκτελέσῃ τὸ πρόπλασμα εἰς μεγάλον μέγεθος καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἂν θὰ μετεχειρίζετο μοντέλο.

— Βέβαια...θὰ βρεθῇ κι' αὐτό. Θὰ τὸ κάμω μεγάλο... Τὸ φτειάνω γιὰ τὴν ἐκκλησία.

Ἐπειδὴ ἡ ἐκκλησία μας ἀποκλείει ἐκ τοῦ τόπου τῆς λατρείας τὴν γλυπτικήν, τὸν ἠρώτησα τὶ ἐσκόπευε νὰ κάμῃ τὸ νέον ἔργον του.

— Θὰ τὸ στήσω ἔξω ἐκεῖ— καὶ ἐκύτταξε ἀπὸ τοῦ παραθύρου πρὸς τὸ προαύλιον,—θὰ βγῇ ἐκεῖνο.

Μοῦ ὑπέδειξεν ἓν συντριβάνι φέρον μίαν περιστερὰν εἰς τὴν κορυφήν, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἰδίαις δαπάναις εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης εἰς Τοῦρκος ἰαθεὶς κατόπιν θαύματος τῆς Παναγίας.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἔχῃ ἄλλα ἔργα, μοῦ ἀπήντησεν ἀρνητικῶς. Ὡς ἔμαθον ὅμως ἔχει ἀρκετὰ ἡμιτελῆ σκίτσα εἰς Πύργον εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς οἰκίας του. Ἠθέλησεν ἄραγε νὰ τ' ἀποκρύψῃ ἐκ φόβου μήπως τοῦ τὰ πάρουν καὶ αὐτά ; Εἶνε εὐχαριστημένος διότι μένει εἰς τὴν Τῆνον, ἂν καὶ οὐδέποτε τὸ ἐπεδίωξε. Βαθμηδὸν ἤρχισε νὰ προσοικειοῦται πρὸς τὸν κόσμον. Δὲν εἶνε ἀπίθανον ἀργότερα νὰ δεχθῇ νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς Ἀθήνας. Τοῦ τὸ ὑπέδειξα καὶ δὲν ἀπέκρουσε τὴν πρότασίν μου.

Δὲν ἠθέλησα νὰ τὸν κουράσω καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας του, παρ' ὅλην τὴν προθυμίαν του ὅπως ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου αὐτὸς ὁ ὀλιγόλογος, ὁ πάντοτε εἰς ἑαυτὸν συγκεντρωμένος. Ἀπεχωρίσθημεν σὰν παλαιοὶ φίλοι. Μετὰ μίαν ὥραν παρεξενεύθην ὅταν τὸν εἶδα εἰς τὸ κεντρικὸν καφενεῖον μὲ μίαν συγγενῆ συγχωριανήν του.

***

Ὁ Χαλεπᾶς ἀποτελεῖ ἓν ἐξαιρετικὸν φαινόμενον ἀνθρώπου καὶ καλλιτέχνου. Ἀδιάφορος πρὸς τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον, εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου ἀφωσιωμένος εἰς τὴν γλυπτικήν, ἥτις ἀπέβη καὶ πάλιν ὁ ἀποκλειστικὸς προορισμὸς τῆς ζωῆς του. Ὅταν σκεφθῇ κανεὶς τί ἐστερήθη ἡ Ἑλλὰς μὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς διανοίας τοῦ Χαλεπᾶ ἐπὶ 45 ἔτη θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα πλήγματα τὰ ὁποῖα ὑπέστη ἡ ἀναγεννηθεῖσα παρ' ἡμῖν τέχνη ὑπῆρξεν ὁ πνευματικὸς θάνατός του. Εὐτυχῶς ἀνίσταται ὁ ζωντανοπεθαμένος αὐτὸς γλύπτης, διὰ νὰ διεξάγῃ ἀγῶνα σκληρὸν πρὸς τὸ πεπρωμένον.

Ἡ οἰκία τοῦ Χαλεπᾶ εἰς τὸ χωρίον του.

Εἰς τὰ φωτεινὰ διαλείμματα ἔχει μίαν ὡρισμένην κατεύθυνσιν τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων καὶ ἐργάζεται μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῶν σπουδῶν του, μὲ μίαν λανθάνουσαν, κεκτημένην φορὰν παραγωγῆς. Μαλάσσει τὸν πηλόν, προσπαθεῖ νὰ τὸν ὑποτάξῃ, τὸν πλάττει διὰ νὰ δημιουργήσῃ κάτι ποῦ νὰ εἶνε ἀντάξιόν του. Διότι μὲ ὅλην τὴν ὁμίχλην ἥτις περικαλύπτει τὴν διάνοιάν του, διασώζεται εἰς τὰ βάθη τὸ ἐνσυνείδητον τοῦ καλλιτεχνικοῦ του ἀτομισμοῦ. Σω-

ματικῶς, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς πλάνητος ζωῆς, ἔχει καταδληθῆ. Διανοητικῶς, εἶνε μία ἡμίσβεστος λάμψις. Τὰ ἔτη, ἡ πενία, ἡ φρενοπάθεια συνώμοσαν διὰ μίαν καταστροφήν. Εἰς τὰ σωρευόμενα αὐτὰ ἐρείπια μιᾶς ζωῆς τραγικῆς μιᾶς Μοίρας φθονερᾶς, ἡ Τέχνη ἡ ὁποία νέον τὸν εἶχε ἐναγκαλισθῆ μὲ ἐξαιρετικὴν στοργήν, συμπτήσει ἤδη τὰς πτέρυγάς της διὰ νὰ τοῦ δώσῃ εἰς τὸ λυκόφως τῆς ζωῆς του τὰς τελευταίας παρηγόρους ἀναλαμπάς, νὰ τὸν περιθάλψῃ μὲ τὰς μεγάλας, τὰς ζωογόνους ἐμπνεύσεις της.

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καλλιτεχνικὴ κατάχρησις.—Ἀπαγωγὴ εἰκόνων καὶ προπλασμάτων.—Εἰσαγγελικαὶ παραδοξολογίαι. Πνευματισικὰ ὄργια.—Θεατρικὴ σχολή.—Πράγματα καὶ θαύματα.—Καθρέπται αὐτοκτονοῦντες.—Ἕνα σακκὶ κάρβουνα.—Οἱ φίλοι τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὴν ἀτελεύτητον ἅλυσσον τῶν διαφόρων καταχρήσεων, τραπεζιτικῶν, ὑπουργικῶν, στρατιωτικῶν, ἰδοὺ καὶ μία ἡ ὁποία ἔχει τὴν θέσιν της εἰς τὴν στήλην ἑνὸς περιοδικοῦ καλλιτεχνικοῦ. Εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον ὑπῆρχε μία μαθητικὴ Πινακοθήκη καὶ ἐν Μουσεῖον γλυπτῶν. Ἀπετελοῦντο ἀπὸ βραδευμένα σχέδια μαθητῶν τῆς Καλλιτεχνικῆς σχολῆς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της. Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τῶν μαθητῶν ἦσαν ἄξια πολλοῦ λόγου, ἐμφανίζοντα τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐπιφανεστέρων καλλιτεχνῶν, τοῦ Γύζη, τοῦ Λύτρα, τοῦ Ἰακωβίδου, τοῦ Βώκου, τοῦ Ροΐλοῦ, τοῦ Φιλιππότου, τοῦ Βιτσάρη, τῶν Φυταλῶν, τοῦ Χαλεπᾶ, τοῦ Σώχου, τοῦ Βρούτου καὶ ἄλλων. Ἀλλὰ αἱ ἑκάστοτε διευθύνσεις τοῦ σχολείου τόσην ἀδελτηρίαν ἔδειξαν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἔργων αὐτῶν, ὥστε τὰ ἔρριψαν φύρδην — μίγδην εἰς ἓν ὑπόγειον, ὑπὸ τὴν ἀνεξέλεγκτον ἐποπτείαν τοῦ ἐπιστάτου. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Ὅταν κατὰ τύχην ἠνοίχθη τὸ διαρκῶς κλειδωμένον ἀνήλιον ὑπόγειον ἀπεκαλύφθη ὅτι εἶχαν κλαπῆ κατὰ καιροὺς ἑκατοντάδες εἰκόνων καὶ προπλασμάτων καὶ σχεδίων...

Καὶ ἐννοεῖται ὅτι οἱ κλέπται εἶνε καὶ θὰ παραμένουν ἄγνωστοι, κατὰ τὴν κλασικὴν φράσιν τοῦ Ἀστυνομικοῦ δελτίου. Εἴμεθα ἐν τούτοις περίεργοι νὰ μάθωμεν τί ἐνεργείας ἔκαμε τὸ τμῆμα (ὑπάρχει ἀκόμη;) τῶν Καλῶν Τεχνῶν; Ἐρώτησις ἄνευ ἀπαντήσεως.

* * *

Μία δίκη μιᾶς γυναικός, ἡ ὁποία ἐνήλλασσε τὰ θέλγητρά της μεταξὺ ἑνὸς προστάτου χρηματοδότου, καὶ ἑνὸς μείρακος αἰσθηματολογοῦντος ἀπησχόλησε τὸν τύπον, τὴν κοινωνίαν, τὸν δικαστικὸν κόσμον. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ σχολιάζεται χάρις εἰς τὴν ἀπὸ εἰσαγγελικῆς ἕδρας ἐξαγγελίαν δύο παραδόξων θεωριῶν. Τοῦ ἐλευθέρου γάμου καὶ τῆς αὐτοδικίας. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, μία παρανόμως συμβιοῦσα γυναῖκα πρέπει κατὰ τὴν ἐξαγγελθεῖσαν θεωρίαν ν' ἀπολαμβάνῃ ἴσης τιμῆς πρὸς μίαν νόμιμον σύζυγον, ὡς ἐπίσης ὅταν ἕνας ἐραστὴς ἐνοχλεῖ μίαν ἔστω καὶ διεφθαρμένην γυναῖκα, αὐτὴ πρέπει νὰ γίνεται δικαστὴς ἀμέσως καὶ δήμιος του φυτεύουσα μίαν σφαῖραν εἰς τὰ στήθη ποὺ πυρπολεῖ ὁ ἔρως. «Φόνευέ την!» ἐφώναξε ἄλλοτε ὁ Δουμᾶς. Ἀλλ' αὐτὸς ἦτο μυθιστοριογράφος, δὲν ἦτο εἰσαγγελεύς.

* * *

Ὀργιάζει ὁ μαλλιαρισμὸς — ὁ ἐκφυλισμὸς τῆς πνευματικῆς ζωῆς—εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας. Οἱ γνωστοὶ Λούθηροι τῶν ὁποίων τὸ ἔργον ἀνέκοψεν ἡ ἦττα τοῦ Βενιζελισμοῦ, ἀνέκυψαν καὶ πάλιν, ἐπωφεληθέντες τῆς Ἐπαναστατικῆς ἀνωμαλίας, θρασύτεροι. Καὶ ἐπεκτείνουν τὸ ψυχαρικὸν ἰδίωμα εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ εἰσάγωνται βιβλία διδακτικὰ ἀπαίσια. Οἱ δυστυχεῖς γονεῖς διεμαρτυρήθησαν ψηφίσματα ἐστάλησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τῆς ἀπειλουμένης τυφλώσεως τῆς νέας γενεᾶς. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ἀπὸ τὸ πλευρόν του. Ἓν σύμπτωμα καὶ αὐτὸ τοῦ γενικοῦ κατρακυλίσματος.

* * *

Ἱδρύθη ἐπὶ τέλους ἐπαγγελματικὴ θεατρικὴ σχολή, πρωτοβουλία τοῦ Συλλόγου τῶν ἠθοποιῶν. Ἔγιναν ἐγκαίνια ραντισθέντα μὲ ἐνθουσιώδεις λόγους καὶ ἀφροὺς καμπανίτου, διωρίσθησαν λόγιοι τινὲς πρὸς διδασκαλίαν μαθημάτων τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἐδιδάχθησαν καὶ ἐσμὸς κορασίων συνέρρευσε διὰ νὰ παρακολουθῆ τὰ μαθήματα. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν μαθητριῶν πόσαι θὰ ἀνέλθουν ἐπὶ τοῦ σανιδώματος τῆς σκηνῆς; Ὁ καιρὸς θὰ τὸ δείξῃ. Εὐχόμεθα πάντως ἡ σχολὴ νὰ μακροημερεύσῃ καὶ πλούσιον νὰ ἔχῃ τὸν ἀμητόν. Θὰ ἦτο ἀπογοητευτικὸν ἂν καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόπειρα ἐναυάγει. Εἰς τοὺς κ. κ. Συνοδινὸν καὶ Καλογερῖκον εὐχόμεθα ὑπομονὴν ἐπιμονὴν καὶ . . . ἀντοχήν.

* * *

Ἄλλος μπελᾶς αὐτός. Αἱ Ψυχικαὶ Ἔρευναι. Ἄλλοτε τὸ τραπεζάκι μᾶς εἶχε τυραννήσῃ μὲ τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ πνευματισμοῦ. Ἔπειτα ἐνέσκηψεν ὁ Ταχράμπης μὲ τὰς καταληψίας του. Τώρα ἔχομεν τὰ στοιχειωμένα σπίτια καὶ διάφορα ἀντικείμενα ποὺ κάμνουν περιπάτους, καθρέπτας αὐτοκτονοῦντας καὶ ἕναν σάκκον καρβούνων ὅττις ἐκκινήσας ἀπὸ τὴν κουζίναν ἔφθασεν αἰσίως εἰς ἓν γραφεῖον καὶ ἀνεστράφη καὶ ἐχύθη τὸ μαῦρον περιεχόμενόν του, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης.

Σταυροκοπούμεθα διὰ τὰ νέα αὐτὰ θαύματα καὶ διὰ λογαριασμόν μας καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἀφελῶν ἀκροατῶν τοῦ φίλου κ. Τανάγρα.

* * *

Εἰς τὰ ποικιλώνυμα σωματεῖα, προσετέθη καὶ ἕν, τοῦ ὁποίου ἡ ἔλλειψις ἦτο μέχρι τοῦδε αἰσθητή. Ὁ «Ὅμιλος τῶν Φίλων τῶν Ἀθηνῶν» ἢ καλλίτερα, τῶν Φιλαθηναίων. Συμπολῖται δυσφοροῦντες διὰ τὴν ἀκαταστασίαν τῆς πόλεως ἀνέλαβον τὸ βαρὺ ἔργον νὰ συντελέσουν εἰς τὸν ἐξωραϊσμόν, τὴν εὐπρέπειαν, καθαριότητα τῶν ὁδῶν καὶ διὰ τόσα ἄλλα πράγματα τῶν ὁποίων στερεῖται ἡ τόσον ἀλματωδῶς πυκνωθεῖσα εἰς οἰκοδομὰς καὶ πληθυσμὸν πρωτεύουσα. Πόσον ἦτο ἀναγκαία ἡ ἵδρυσις τοῦ ὁμίλου, ὅστις ὄχι ὅμιλος ἁπλῶς ἀλλὰ συνασπισμὸς καὶ συναγερμὸς ἔπρεπε νὰ κληθῆ, θ' ἀποδειχθῆ ἐὰν κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του ἣν ἐξέλεξε νὰ κάμῃ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἀνακηρύξεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρωτευούσης, γίνῃ καὶ ἀπολογισμός τῆς ἔκτοτε ἀδιαφορίας πρὸς ἀναδειξίν της ὡς ἀνταξίας πρωτευούσης Εὐρωπαϊκοῦ κράτους. Θὰ εὐχηθῶμεν μόνον οἱ ἱδρυταὶ νὰ μὴ ἀπογοητευθοῦν, νὰ μὴ προσδληθοῦν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ἀσθένειαν—τὸ ἀψίκορον. Χρειάζεται συστηματικὴ ὀργάνωσις καὶ ἀδιάπτωτος ἐνθουσιασμὸς διὰ τὸ ἔργον. Ἂν κατορθώσῃ νὰ ἀπαλλάξουν τὴν πόλιν ἀπὸ ὡρισμένας τοὐλάχιστον ἀσχημίας, θὰ εἶνε ἄξιοι εὐγνωμοσύνης.

ΔΑΦΝΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Κατὰ τὸν πόλεμον ἐκρίθη ἐπιδεδλημένη ἡ ψυχαγωγία τοῦ στρατιώτου, ἥτις ἀλλαχοῦ εἵλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἰδιωτῶν. Παρ' ἡμῖν εἰδικὸν συνεστήθη σωματεῖον, τὸ ὁποῖον μετὰ μεγάλης δραστηριότητος ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς πνευματικῆς τῶν πολεμιστῶν περιθάλψεως, διὰ τῆς ἀποστολῆς κυρίως βιβλίων καταλλήλων. Οἱ στρατιῶται, οἱ ἐν ἀναμονῇ δράσεως, ἐζήτουν βιβλία διὰ νὰ διέρχωνται εἰς τοὺς μακρὰν τῶν πόλεων στρατιωτικοὺς σχηματισμοὺς ὀλίγην ὥραν εὐχάριστον. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ «Σύνδεσμος Ψυχαγωγίας τῶν πολεμιστῶν» χιλιάδας βιβλίων εἰς ὅλα τὰ σημεῖα, εἰς Θρᾴκην, Μακεδονίαν, Ἤπειρον, Νήσους καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὸ Μικρασιατικὸν μέτωπον.

Ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, τοῦ στρατιώτου ἡ πνευματικὴ μόρφωσις δὲν πρέπει νὰ παροράται. Καὶ ὁ Σύνδεσμος ἐμερίμνησε καὶ περὶ τούτου. Καὶ ἐξέδωκεν ἕνα κομψὸν καὶ πολυσέλιδον τόμον, τὸ ***«Βιβλίον τοῦ στρατιώτου»*** διὰ τὸ ὁποῖον συνειργάσθησαν οἱ ἐπιφανέστεροι λογογράφοι καὶ ποιηταί. Ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ θέματα τὰ ὁποῖα 40 λόγιοι ἐπραγματεύθησαν ἀφορῶσι τὴν ζωήν, τὴν δρᾶσιν, τὴν ἀποστολὴν τοῦ στρατιώτου. Ὄχι ὑπὸ τύπον ψυχρᾶς καθηκοντολογίας, ὡς ἐπεδίωξαν ἄλλοι τινὲς ἐκδώσαντες πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν βιβλία, ἀλλὰ κατὰ τρόπον τερπνόν, ἑλκυστικόν, ὥστε νὰ διδάσκῃ τὸ βιβλίον χωρὶς νὰ κουράζῃ.

Ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Συνδέσμου κ. Καλογερόπουλος κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ κατάλληλον ὕλην, ὥστε καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου νὰ ἐπιτευχθῆ καὶ ὁ στρατιώτης νὰ ἀγαπήσῃ τὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ νὰ τὸ αἰσθανθῆ.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ὁ Σύνδεσμος συνεχίζων τὴν τόσῳ πολύτιμον καὶ ἐθνικὴν πρωτοβουλίαν του, προδῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν καὶ ἄλλου τόμου πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὑπὸ τὰ ὅπλα στρατιώτου.

* * *

Σπουδαιοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐκπαίδευσιν παρέσχε ὁ παιδαγωγὸς κ. Μ. Μιχαλόπουλος, συγκεντρώσας 4000 παιδαγωγικὰς καὶ ἠθικολογικὰς γνώμας καὶ παρατηρήσεις, διατυπωθείσας καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι καὶ κατὰθέματα μεθοδικῶς τεταγμένα. Οἱ γονεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἐν γένει ἀσχολούμενοι, εἰς τὰς σελίδας του θὰ εὕρουν ἕνα σοφὸν ὁδηγόν, ὅστις θὰ τοὺς χειραγωγήσῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ζητημάτων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀγωγήν, τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἠθικήν. Τὸ ἔργον ἀποτελούμενον ἐξ 870 σελίδων καταδικνύει μίαν ἐπιμελεστάτην καὶ κοπιώδη ἐργασίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἀπαύγασμα συνεκεντρώθη κατὰ τρόπον διευκολύνοντα ἀκόπως τὴν γνῶσιν καὶ ἐπίλυσιν τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων τῆς παιδαγωγικῆς.

* * *

Εἰς τὴν «Ἀπογευματινὴν» ἐδημοσιεύθη ἡ κάτωθι κριτική:

Εἰς τὴν ἄφθονον μεταπολεμικὴν βιβλιοπαραγωγὴν ξεχωρίζει ἕνας ἐκλεκτὸς τόμος Διηγημάτων πρὸ τινος ἐκδοθείς, ὁ ὁποῖος ὀφίλεται εἰς τὴν κομψὴν καὶ γόνιμον γραφίδα τοῦ κ. Δ. Καλογεροπούλου. Εἶνε πολύτιμος ἡ συμβολὴ ἣν παρέσχεν ὁ κ. Καλογερόπουλος ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας καὶ πλέον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλολογικῆς παρ' ἡμῖν κινήσεως. Χωρὶς ἐπιδεικτικὸν θόρυδον, εἰργάσθη μὲ πολὺν ἐνθουσιασμὸν καὶ μεγάλην εὐσυνειδησίαν, ἀσχοληθεὶς εἰς τὰ δυσκολώτερα εἴδη τῆς Λογοτεχνίας.

Εἶναι γνωστὸς ὡς χρονογράφος, ὡς σατυρικός, ὡς κριτικός, ἐνέκυψεν εἰς καλλιτεχνικὰς μελέτας, ἠσχολήθη συστηματικὰ εἰς τὸ πεζὸν ποίημα, ἔδρασεν εἰς φιλολογικὰ σωματεῖα. Ἀλλ' ἀναμφιβόλως διεκρίθη περισσότερον ὡς διηγηματογράφος. Τῷ 1899 ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτόν του ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Διηγήματα», ἔκτοτε δὲ ἐξέδωκε δέκα τόμους διηγημάτων καὶ πεζῶν ποιημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκετὰ μετεφράσθησαν εἰς Γαλλικὰ καὶ Ἰταλικὰ περιοδικά, ἓν δὲ Ρουμανιστί. Τὴν λογοτεχνικήν του παραγωγὴν δὲν ἴσχυσε ν' ἀνακόψῃ ἡ ἔκδοσις τῆς «Πινακοθήκης», καίτοι τοῦ ἀπερρόφα τὸν περισσότερον χρόνον.

Ὁ νέος τόμος ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα διηγήματα ἐκ τῶν περιληφθέντων εἰς τοὺς δύο πρώτους τόμους, οἵτινες ἀπὸ ἐτῶν ἔχουν τελείως ἐξαντληθῇ, δημοσιεύονται δὲ ἤδη ἀναθεωρηθέντα. Ὁ κ. Καλογερόπουλος ἠσχολήθη κυρίως εἰς τὸ ψυχολογικὸν διήγημα. Πρωτότυπος εἰς τὸ θέμα, δεξιώτατος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, βαθὺς παρατηρητὴς τῆς κοινωνίας, ἀνατόμος τῆς ψυχῆς, ἁρμονικὸς καὶ χαρίεις εἰς ἔκφρασιν. Δὲν ἔχει οὔτε τῶν παλαιοτέρων τὸ ἐπιτηδευμένον ὕφος, οὔτε τῶν νεωτέρων τὴν ἀποκρουστικὴν ψευτοτεχνοτροπίαν ἢ τὴν ξενικὴν ἐπίδρασιν. Ἁπλοῦς, χωρὶς νὰ μακρηγορῇ, παρεισάγων ἐπεισόδια ἄσκοπα, χωρὶς νὰ ἐκμαιεύει τεχνητάς, βεβιασμένας λύσεις. Παρακολουθεῖ τις τὴν ἀφήγησιν ἀπροσκόπτως, χωρὶς νὰ κουράζεται, συγκινεῖται καὶ ὡς συμπέρασμα ἀνακύπτει μία σκέψις, προκαλεῖται ἕνας παλμός. Δὲν προσπαθεῖ νὰ παραδοξολογῇ· εἶνε ἕνας ἀφηγητὴς εὐχάριστος, παραστατικός, διεισδύει εἰς τὰ μύχια καὶ συγκεντρώνει τὴν δρᾶσιν εἰς ὀλίγα, ἀλλὰ δυνατὰ σημεῖα. Ὡς πρὸς τὸ ὕφος, πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὸν Βικέλαν.

Εἰς τὰ «Διηγήματα» τοῦ κ. Καλογεροπούλου κυριαρχεῖ ὁ ἔρως, ἡ γυναικεία ψυχὴ ὑπὸ τὰς ποικίλας καὶ ἀντιθέτους πολλάκις μορφάς. Ἐκλέγει, ὡς ψυχολόγος, τὰς χαρακτηριστικωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης καὶ ἀπιστίας καὶ περὶ τοὺς δύο πόλους αὐτοὺς τοῦ μυστηρίου, τὸ ὁποῖον κλείει ἡ καρδία τῆς γυναικός, ὁ συγγραφεὺς ἐμφανίζει πιστὰς ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνικὰς εἰκόνας, ἐν εἴδει διηγημάτων.

Εἰς τὸ διήγημα «Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ» εἰκονίζεται μία ἐξομολόγησις ἀσχήμου κόρης μὲ τὰ ἀγνότερα αἰσθήματα πρὸς ἕνα νεοχειροτονηθέντα ἱερέα, εἰς τὸν «Μυστικιστὴν» ἕνας ἔρως παράφρονος, ὅστις ἠγάπησε μίαν ἁμαρτωλήν, εἰς τὴν «Φρύνην» ἀποτυποῦται ἡ ὑπεροψία μιᾶς παρθενικῆς ἑταίρας, ἡ ὁποία μένει ἀνάλγητος, ἐνῷ σύρονται εἰς τοὺς πόδας της τὰ θύματα τῆς καλλονῆς της, εἰς τὰ «Νυφικὰ ὑποδήματα» ἐκτυλίσσεται ἕνας κρυφὸς ἔρως ἑνὸς ἐργάτου ποῦ ἱκανοποιεῖται διὰ τοῦ θανάτου, εἰς τὸ «Μυστικὸ» ἕνας θάνατος ἑνώνει δύο ἀγνὰς ψυχὰς εἰς τὸν στρόβιλον ἑνὸς πνιγμοῦ, εἰς τὸ «Μεθῦσι» — μία δυνατὴ ρωπογραφία — εἰς τὴν «Χαμένην ἀγάπην» ποῦ ἐπικρατεῖ ἀντιθέτως ἡ ποίησις, εἰς τὸ «Πεῖσμα» ποῦ τυραννεῖ ἡ γυναικεία ἰδιοτροπία, εἰς ὅλα αὐτὰ ἡ ἀγάπη σφυγμομετρεῖται, ἀναλύεται, θριαμβεύει.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ ἔρως τὸ μοναδικὸν μοτίβο τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ συγγραφέως. Εἰς τὸν «Σταυρόν» μᾶς δίδει μίαν ὡραίαν νησιωτικὴν ἠθογραφίαν ἑνὸς ἐθίμου, εἰς τὴν «Γνωριμίαν», εἰς τὴν «Παραμονὴν» καὶ «Εἰς τὴν Παραλίαν» ἀνατέμνονται καὶ λύονται ψυχολογικῶς σύγχρονα κοινωνικὰ ζητήματα. Εἰς τὸ «Δισκοπότηρο» — ἕνα ἀριστοτέχνημα πρωτοτύπου ἐμπνεύσεως καὶ δυνάμεως περιγραφικῆς — καὶ εἰς τὴν «Διπλῆν Κοινωνίαν» ἁμιλλᾶται ἡ θρησκευτικὴ πίστις μὲ τὴν πατρικὴν στοργήν, εἰς τὴν «Συμβουλὴν τοῦ ἰατροῦ» συμβολίζεται ὁ ἀγὼν τῆς ἐπιστήμης πρὸς τὸν θάνατον, εἰς τὴν «Τελευταίαν χαράν»—μίαν λεπτοτάτης παρατηρήσεως ζωγραφιάν, ἐν ᾗ ἀναπαρίσταται ἡ προσπάθεια ἑνὸς πατέρα νὰ παίζει μὲ τὸ μονάκριβο παιδί του καὶ σκοτώνεται διὰ νὰ τὸ εὐχαριστήσῃ—εἰς τὸν «Σάτυρον» ποῦ ἡ ἀνδρικὴ ζηλοτυπία φθάνει μέχρι βανδαλισμοῦ κατὰ τῆς τέχνης, εἰς τὸ «Ἰδανικὸν τοῦ γλύπτου» ἀναζητοῦντος τὴν ἀλήθειαν, παρακολουθεῖ τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα τοῦ συγγροφέως καὶ ἀναλύει τὰς ψυχοσυνθέσεις τῶν μοντέλων, τὰ ὁποῖα ἔχει ὑπ' ὄψει του καὶ ἐρευνᾷ καὶ ἐμψυχώνει τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς. Καὶ τελειώνει ὁ τόμος μὲ τὸν «Κόσμον τῶν ὀνείρων», ἕνα δαντελένιο ποιητικώτατον σκαρίφημα μιᾶς ψυχικῆς περιπετείας.

Ὁ χῶρος ἀτυχῶς, ὃν διαθέτει μία καθημερινὴ ἐφημερίς, δὲν ἐξαρκεῖ διὰ νὰ ἀναλύσω λεπτομερέστερον, ὅπως ἀξίζει, τὰ «Διηγήματα» τοῦ κ. Καλογεροπούλου. Περιορίζομαι εἰς ἕνα γενικὸν χαρακτηρισμόν, τονίζων ὅτι ἐκ τῶν διηγηματογράφων μας εἶνε ὁ πρῶτος ὅστις μὲ ἐπιτυχίαν ἐκαλλιέργησε τὸ ψυχολογικὸν διήγημα καὶ εἶνε ὁ εὐγενέστερος καὶ ποιητικώτερος ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ. Ἔχων ἔμφυτον τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ, ἐμπνεόμενος ἀπὸ μίαν ἀνωτέραν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, μελετήσας τὴν κοινωνίαν καὶ ἰδίως τὴν γυναῖκα, ἁβρὸς τὴν ἔκφρασιν, συγκεντροῖ χαρίσματα ἀπαραίτητα διὰ τὸ λεπτὸν αὐτὸ εἶδος τοῦ διηγήματος, εἰς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἄλλος ἠδυνήθη νὰ τὸν φθάσῃ.

Μένει τὸ γλωσσικὸν ἔνδυμα. Κομψὸν καὶ ἀπέριττον. Ὁ κ. Καλογερόπουλος πρωτηγωνίστησεν ἄλλοτε διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἁπλῆς γλώσσης ἀλλὰ καὶ ἀμείλικτος ἐκηρύχθη διώκτης τοῦ μαλλιαρισμοῦ. Εἰς τὰ «Διηγήματά» του ἀκολουθεῖ τὴν μέσην ὁδόν, τὴν μικτήν. Αἱ λέξεις προσαρμόζονται πρὸς τὰ αἰσθήματα, δὲν κτυποῦν ποτὲ ἄσχημα εἰς τὸ αὐτί, δὲν προστυχαίνουν τὴν ἔννοιαν. Τὸ διήγημα, ὅπως καὶ τὸ ποίημα, ὡς στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ αἰσθήματος, πρέπει νὰ εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν προφορικὸν λόγον. Δὲν μεταχειρίζεται ἀκαλαισθήτους ἢ ἀκατανοήτους ἢ ἀδοκίμους λεκτικοὺς τύπους. Εἶνε γλῶσσα ρέουσα, ἀποδίδουσα πιστῶς τὰς ἐννοίας, ἐξωτερικεύουσα μὲ εὐγένειαν τὰ αἰσθήματα.

Διὰ τῶν διηγημάτων του ὁ κ. Καλογερόπουκος πλουτίζει τὴν νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν μὲ ἕνα τόμον ἀναμφισβητήτου ἀξίας καὶ στερεώνει τὴν θέσιν του ὡς διηγηματογράφου. Τὰ «Διηγήματά» του διαβάζονται μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἀφίνουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου μίαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Καὶ αὐτὸ εἶνε κατόρθωμα δι' ἕνα Ἕλληνα διηγηματογράφον.

Α. Μ.

ΟΙ ΤΗΝΙΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Τέχνης ἐξαιρετικὴν κατέχουσι θέσιν οἱ Τήνιοι καλλιτέχναι. Ὁ ἐν τῇ ὀνομαστῇ νήσῳ ἱερὸς ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας διὰ τῆς ἀρωγῆς του ἐχειραγώγησεν εἰς ἕνα ἄλλον ναόν, τῆς Τέχνης, τὰς ἰδιοφυΐας, αἵτινες κατόπιν ἠρίστευσαν. Ὁ χρωστὴρ καὶ ἡ σμίλη ἔσχον ἐπιφανεστάτους ἀντιπροσώπους κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, ἥτις ἐπηκολούθησε τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἔθνους. Οἱ Τήνιοι Καλλιτέχναι ὑπῆρξαν οἱ θεμελιωταί, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς. Ὁ Γύζης, ὁ Λύτρας, οἱ ἀδελφοὶ Φυτάλαι, οἱ Βιτάλαι, ὁ Φιλιππότης, ὁ Βιτσάρης, ὁ Σῶχος καὶ ὁ τραγικῆς μοίρας Χαλεπᾶς διὰ τῶν ἔργων των, τῶν γνησίως ἑλληνικῶν καὶ ἐμπνευσμένων, ἀνεδείχθησαν ὄχι μόνον ἔνδοξα τέκνα τῆς Τήνου ἥτις κατέστη οὕτω παρ' ἡμῖν ἡ κοιτὶς τῆς Τέχνης ἀλλὰ καὶ οἱ κορυφαῖοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, κατὰ τὸν λήξαντα αἰῶνα.

Εἰς ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ κέντρα οἱ καλλιτέχναι εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τοῦ θαυμασμοῦ. Τὰ Κράτη, οἱ Δῆμοι, τὰ Σωματεῖα ἐνισχύουσι τοὺς καλλιτέχνας, τοὺς τιμῶσι καὶ ἐξαίρουσιν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἀτυχῶς ἐν Ἑλλάδι οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἐγένετο συστηματικὴ ἐργασία ὑπέρ τῶν ἀφοσιωθέντων εἰς τὴν τέχνην καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποβαίνει ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως εἰδικῶν μονογραφιῶν.

Πρωτοβουλίᾳ τῶν κ. κ. Δ. Καλογεροπούλου καὶ Ξ. Σώχου θὰ ἀναπληρωθῇ ἡ ἔλλειψις αὕτη. Ἀνέλαβον τὴν ἔκδοσιν μεγάλου Καλλιτεχνικοῦ Λευκώματος περιλαμβάνοντος σειρὰν ὀκτὼ αὐτοτελῶν τευχῶν, ἐν τοῖς ὁποίοις θὰ συγκεντρωθῇ ἐπὶ τῇ βάσει ἐξηκριβωμένων πληροφοριῶν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν δρᾶσιν τῶν εἰρημένων καλλιτεχνῶν. Θὰ περιέχουν πλήρη βιογραφίαν, εἰδικὰς μελέτας, ἀνέκδοτα, εἰκόνας, περιγραφὰς τῶν κυριοτέρων ἔργων των καὶ κρίσεις περὶ τοῦ συνολικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐργασίας των.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς καθαρῶς καλλιτεχνικῆς σημασίας τοῦ ἔργου, ὅπερ θὰ μᾶς γνωρίσῃ αὐτοὺς ἐν πάσῃ εὐρύτητι, τὸ Καλλιτεχνικὸν Λεύκωμα ἔχει καὶ ἄλλον σκοπόν— ἐθνικὸν—τὴν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης πρὸς διαπαιδαγώγησιν τοῦ πολλοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει ἐπαρκῆ γνῶσιν περὶ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς πατρίδος μας. Θὰ διδαχθῇ οὕτω τὴν ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον τῶν Ὡραίων τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ διάδοσις τοῦ Λευκώματος θὰ εἶνε πρὸς τούτοις ἐπωφελὴς καὶ διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, εἰς ἣν θὰ παρασχεθῇ οὕτως ἡ εὐκαιρία εἰς ἐκδήλωσιν τῶν τυχὸν ἐνυπαρχουσῶν ροπῶν καὶ κλίσεων πρὸς καλλιτεχνικὴν σπουδήν.

Ἡ ἀναγγελία τῆς ἐκδόσεως τοῦ Λευκώματος τῶν Τηνίων καλλιτεχνῶν ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς παρὰ τῆς Ἑλλ. κοινωνίας, πανταχόθεν δὲ ἐξεδηλώθη προθυμία εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ πρὸς τελειοτέραν ἐμφάνισιν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αἱ καλλιτεχνικαὶ ἐπιθέσεις τῆς ληψάσης περιόδου ἔδειξαν μίαν προοδευτικὴν ἐξέλιξιν τῶν νέων καλλιτεχνῶν. Χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας, ἕνεκα τοῦ διαρρεύσαντος ἐκτοτε χρόνου, θὰ δώσωμεν γενικοὺς μόνον χαρακτηρισμοὺς τῆς τεχνικῆς ἀξίας τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν.

—Ὁ κ. Παπαπαναγιώτου μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε δυνατὸς εἰς τὴν σύνθεσιν. Ἐπιλαμβάνεται δυσκόλων θεμάτων κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν. Ὁ ὁρίζων τῆς καλλιτεχνικῆς του ψυχῆς εἶνε εὐρύς, ἡ δεξιοτεχνία τοῦ χρωστῆρος του ἀξιοσημείωτος, χάρις εἰς τὰς ἐν Μονάχῳ σπουδάς του. Παρουσιάζει ἤδη προσανατολισμὸν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἑλλ. χρώματος. Εἰς τὰ συνθετικὰ ἔργα του ἡ πρωτοτυπία ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν πιστὴν καὶ λεπτὴν ἀναπαράστασιν. Ἐπιτυγχάνει μίαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν μὲ τὰ ἁπλούστερα μέσα.

—Ὁ κ. Δ. Γεραλῆς ἄν καὶ ἐπὶ δεκαετηρίδας ἐργαζόμενος, πρώτην φορὰν ἐξέθεσε. Πλεῖσται αἴθουσαι εἶνε στολισμέναι μὲ ἔργα του, ἰδίως ἐπιτραπέζια. Εἰς τὰ φροῦτα καὶ τὰ ἄνθη εἶνε ὁ εἰδικώτερος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀσυναγώνιστος ζωγράφος. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τοπείου δὲν ὑστερεῖ, ἰδίως τοῦ Ἀττικοῦ. Ὁ κ. Γεραλῆς

ἐμμένων εἰς τὰς παραδόσεις τῆς παλαιοτέρας, ἀλλὰ καὶ καλλιτέρας ζωγραφικῆς, μᾶς δίδει πίνακας οἱ ὁποῖοι ἀπευθύνονται τόσον εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ καλοῦ, ὅσον καὶ εἰς τὴν ψυχικὴν διαίσθησιν.

—Ὁ κ. Φερεκύδης, ζωγράφος θετικός, δεινὸς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν λεπτομερειῶν, Ἑλληνικώτατος τὴν ἔμπνευσιν. Καὶ ἡ φύσις μὲ τὰ γραφικὰ τοπεῖα διαφόρων μερῶν καὶ ἡ προσωπογραφία καὶ αἱ χωρικαὶ ἐνδυμασίαι—τόσαι ἀντιθέσεις θεμάτων εὗρον εἰς τὸν χρωστῆρα του ἕνα δεξιὸν ἑρμηνευτήν. Ἀναμφισβήτητος ἡ ὑπεροχή του εἰς τὰς ἀντιγραφὰς τῶν Βυζαντινῶν τοιχογραφιῶν, ἃς πανομοιοτύπως ἀναπαριστᾷ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀμφιβάλῃ τις ἂν πρόκειται περὶ ἀντιγραφῆς. Ἡ τοιαύτη ἀντιγραφὴ εἶνε μία εἰδικότης, δι' ἣν χρειάζεται, ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ἰδιοφυΐα. Αὐτός, ὁ κ. Πελεκάσης καὶ ὁ κ. Π. Ζωγράφος εἶνε οἱ σωτῆρες τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης.

—Ὁ κ. Τόμπρος καὶ τὸ ζεῦγος Στεφανοπούλου ἔκαμαν μίαν ἔκθεσιν μοντέρνων ἔργων. Ὁ κ. Τόμπρος κυριαρχεῖ μὲ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Κανάρη, Παρὰ τὰς ἐπιφυλάξεις ἃς δύναταί τις νὰ ἔχῃ καὶ διὰ τὴν ἀντιαισθητικὴν στάσιν τοῦ ἥρωος, ἑ οἶμαι νὰ ρίψῃ τὸ ἔνδυσμα τῆς ἀνατινάξεως, καὶ διὰ τὴν δυσαναλογίαν τῆς κεφαλῆς ἂν φαντασθῶμεν τὸ ἔργον εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν δι' ἣν προορίζεται—εἶνε ἐν τούτοις ἔργον ἐπιβλητικόν.

Αἱ χρωματογραφίαι Στεφανοπούλου μᾶς ἔκαμαν νὰ τὰς ἀντιπαρέλθωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον. Ἐντύπωσιν κάμνουν διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ χρώματος, ἀλλὰ τὴν ψυχικὴν καὶ τεχνικὴν ἀντίληψιν τοῦ θεατοῦ ἀφήνουν ἀσυγκίνητον.

— Ἡ δεσποινὶς Ἑλένη Ἠλιάδου ἐξέθεσε μίαν σειρὰν ἔργων, ἀξίαν ἐκτιμήσεως τεῦχι μόνον διὰ τὴν ποικιλίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τεχνικὴν ἀπόδοσιν. Παρήλασεν ἡ Κωνσταντινούπολις μὲ τὰς τόσον ἐνδιαφερούσας ἀπόψεις της. Μία ἔκθεσις ποῦ δὲν ὡμοίαζε μὲ καμμίαν ἄλλην ἀπὸ τὰς πολλὰς ποῦ ἔγιναν ἐφέτος. Ἀτυχῶς δὲν εἵλκυσε ὅπως ἔπρεπε τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Ἐνδεικτικὸν τῆς φιλοτεχνίας του . . .

— Ἀφήσαμεν τελευταίους δύο ζωγράφους, τὸ πρῶτον ἐμφανιζομένους εἰς ἰδίας ἐκθέσεις. Ὁ κ. Δανιὴλ μὲ τὰ τοπεῖα τῆς Αἰτωλοακαρνανίας καὶ τὰ σκίτσα του, δίδει πολλὰς ἐλπίδας ἀναδείξεως.

Ὁ κ. Ἐ. Γιανναρᾶς ἐπέδειξε πλουσιωτέραν σειρὰν ἔργων. Εἰς ὅλα τὰ εἴδη ἠσχολήθη, ἀλλὰ κυρίως ἀναδείκνυται εἰς τὴν σύνθεσιν. Αἱ περισσότεραι ἐκθέσεις ζωγραφικῆς περιλαμβάνουν, κατὰ πλειοψηφίαν ἀπόλυτον, τοπεῖα. Συνθέσεις, σκηναὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἡ ἀγροτικὴ ζωή, τὰ ἱστορικὰ ἐπεισόδια εἶνε σπάνια, ὡς ἐκ τῶν τεχνικῶν δυσχερῶν. Διότι εἰς ἕνα πίνακα συνθετικὸν δὲν ἀρκεῖ ἡ παρατήρησις ἢ ἡ ἀκριβὴς ἀπόδοσις μιας ἀπόψεως. Ἀπαιτοῦνται ἐν συνδυασμῷ καὶ ἄλλαι ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε εὔκολον νὰ ἐκδηλωθοῦν. Ὁ κ. Γιανναρᾶς εἰς τὰ σκίτσα του δεικνύει τάσεις συνθετικῆς ἀξίας. Ἂς ἐπιμένῃ, ἂς μελετήσῃ, ἂν ἠμπορεῖ ἂς φύγῃ διὰ τὴν Εὐρώπην. Ἀσφαλῶς θ' ἀναδειχθῇ.

Κ.

ΤΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Ἐξ Ἑλλήνων συγγραφέων ἰσάριθμα πρωτότυπα ἔργα παρεστάθησαν καθ' ὅλην τὴν θερινὴν περίοδον—δράματα καὶ κωμωδίαι. Ὀλίγα, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὅτι δέκα Θέατρα εἰργάζοντο ἐπὶ ἓξ μῆνας. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν κανὲν δὲν ἔκαμε μεγάλην σειρὰν παραστάσεων, ὥστε νὰ συναγωνισθῇ πρὸς ξένα ἔργα, κρατήσαντι ἐπὶ ἑβδομάδας τὸ πρόγραμμα.

Τοῦ κ. Συναδινοῦ ὁ «Καραγκιόζης», ὅστις τὸ πρῶτον ἐμφανίσθη εἰς Αἴγυπτον, εἶνε ἔργον ἀρκετὰ χαρακτηριστικόν, ἀναγόμενον εἰς τὰς γενικωτέρας ἐπιβολῆς ἠθογραφίας, ὡς λ. χ. ὁ Γελωτοποιὸς τοῦ Βασιλέως.

Ὁ συγγραφεὺς γνώστης τῆς σκηνῆς ἐπραγματεύθη τὸ θέμα δεξιῶς, εἶχε δὲ τὸ εὐτύχημα νὰ ἐνσαρκωθῇ τὸν Καραγκιόζην—ἄσχετον πρὸς τὸν γνωστὸν ἥρωα τοῦ λαϊκοῦ θεάτρου—ἡ κ. Κοτοπούλη, ἕνας ἀληθινὸς θεατρικὸς Πρωτεύς.

Καὶ δύο ἄλλα ἔργα τοῦ ἰδίου «Ἐσὺ φταῖς» καὶ «Ψέμμα καὶ πάλι ψέμμα» ἐμφανίζουν τύπους κοινωνικούς, διαγραφομένους μὲ πολλὴν παρατηρικότητα. Τὸ δεύτερον ὑστέρησεν τοῦ συγκρίσει πρὸς τὴν ἔχουσαν τὴν αὐτὴν Ἀμερικανικὴν ὑπόθεσιν κωμωδίαν «Μπόμπυ πὲς τὴν ἀλήθεια.»

Ὁ κ. Μωραϊτίνης, εἶνε ὁ εὐφυέστερος σατυριστὴς εἰς τὸ Ἑλλ. θέατρον. Εὔθυμος, δηκτικὸς χωρὶς νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ σόκιν, μὲ λεπτότητα παρωδεῖ τύπους καὶ συνηθείας, μᾶς κάμνει νὰ τὸν παρακολουθοῦμεν πάντοτε εὐχαρίστως. Χάριν μιᾶς εὐφυολογίας, μιᾶς ἀπροόπτου ἄλλα σπινθηροβόλου παρεκβάσεως ἀμελεῖ τὴν πλοκήν, δὲν προσέχει ε'ς τὰς λεπτομερείας, ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν. Εἶνε τοῦτο ἀδυναμία συγγραφικὴ ἢ ἀπροσεξία; Οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἄλλο.

Ὁ κ. Μωραϊτίνης γράφει τὸ θεατρικὸν ἔργον, ὅπως θὰ ἔγραφε ἕνα χρονογράφημα χιουμοριστικὸν ἢ ἓν σατυρικὸν διήγημα. Κατὰ μέρη λαμβανόμενον τὸ «Ταξειδάκι εἰς τὴν σελήνην» μᾶς δίδει σκηνὰς ὡραιοτάτας, ἐπεισόδια χαριτωμένα, τύπους σπαρταριστοὺς ὡς ἡ Φιλολογοῦσα κυρία, τὴν ὁποίαν γελοιοποιεῖ ἀνικτιρμόνως, καὶ ὁ Ἱεροψάλτης. Οἱ κριτικοὶ ὅμως τὸν παρεξήγησαν.

Κάποιος δὲν εὗρε εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Μ.

τόν....Μολιέρον καὶ ἕνας ἄλλος, θρυλικός διὰ τὰς φλυάρους παραδοξολογίας του, ἀνεκάλυψε ὅτι διὰ τοῦ ἱεροψάλτου, τοῦ κακοποιοῦντος τὰς Μούσας, προσβάλλεται τό.... θρησκευτικὸν αἴσθημα, Ἀναμένομεν ἀπὸ τὸν πνευματώδη συγγραφέα νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας, παρουσιάζων προσεχῶς εἰς μίαν φάρσαν ἕνα κριτικὸν καὶ μίαν... κριτικὴν, συζητοῦντας περὶ τῆς αἰσθητικῆς τοῦ Καραγκιόζη τῆς Λεξαμενῆς.

Ὁ κ. Μελᾶς, ὁ δυνατώτερος τῶν θεατρικῶν συγγραφέων, εἶχε γράψῃ πρὸ καιροῦ τὸν «Γάμον τῆς Ὄλγας». Ἤλλαξε τὸν παλαιὸν τίτλον καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ ὄνομα «Μιὰ νύχτα-μιὰ ζωή». Ὁ κ. Μελᾶς εἶνε κοινωνιολόγος, θέτει ἠθικὰς ἀρχὰς εἰς τὸ ἔργον του καὶ παρουσιάζει μίαν κόρην φεμινίστριαν, παρήκοον, προσδενομένην εἰς ἕνα παραδοῦχον, διὰ νὰ καταδείξῃ πῶς τὰ κορίτσια παρασυρόμενα καταστρέφονται. Εὐτυχῶς παρασκευάζει μίαν εὐχάριστον λύσιν διὰ τῆς παρεμβολῆς ἑνὸς καλοκαγάθου, ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον, νέου ὅστις μὴ δίδων σημασίαν εἰς τὸ παραστράτημα τῆς χειραφετημένης, ζεύγνυται αὐτὴν ἰσοβίως διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ γάμου.

Ὁ κ. Μελᾶς εἰς τὰ ἔργα του ἔχει «θέσεις» παρουσιάζει τὰ ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα κατατρύχουν τὴν κοινωνίαν μας καὶ διδάσκει ἀπὸ σκηνῆς, ἀποκαλύπτων αὐτά. Τὸ νέον ἔργον δὲν εἶνε βέβαια ἀνώτερον, ὡς ἀνεμένετο, τοῦ «Ἄσπρου καὶ Μαύρου», ἀλλ' ἔχει μίαν κεντρικὴν ἰδέαν, ἡ ὁποία ἐξελίσσεται μὲ τὴν διακρίνουσαν τὸν συγγραφέα τέχνην.

Ὁ κ. Χὸρν ἐξακολουθεῖ τὰς λαϊκὰς ἠθογραφίας. Μετὰ τὸ «Φιντανάκι» μᾶς παρουσίασε τῆς «Γειτόνισσες». Μία ἀποτυχία ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Καὶ αἱ Γειτόνισσες, ἀποπειραθεῖσαι ν' ἀνέλθουν καὶ φλυαρήσουν ἐπὶ σκηνῆς, ἐπανῆλθον εἰς τὴν συνοικίαν των...

Ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος ἐσκέφθη μίαν πρωτοτυπίαν. Νὰ συνδυάσῃ τὸ θέατρον μὲ τὸν κινηματογράφον. Τολμηρὸς νεωτερισμός. Ἐπρόκειτο νὰ θυσιάσῃ μίαν πλοκήν, τὴν συνοχὴν μιᾶς ὑποθέσεως ἐκτυλισσομένης ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ εἰς τὸ μυθιστόρημά του «Ἡ Τρίμορφη γυναῖκα» καὶ νὰ μᾶς δώσῃ κομμάτια ἀπὸ τὸ ἔργον του, ἀσύνδετα.

Ἐὰν προσθέσῃ τις καὶ ἓν ἀναπόφευκτον μειονέκτημα, τὴν ἔλλειψιν σκηνογραφίας, καὶ κάποιαν ἀπειθαρχίαν τῶν ἠθοποιῶν πρέπει νὰ εἶνε πολὺ εὐχαριστημένος ὁ συγγραφεὺς διότι παρ' ὅλα αὐτά, τὸ ἔργον του ἤρεσε καὶ ἠρίθμησε ἀρκετὰς παραστάσεις. Μένει πάντοτε ὁ δημοφιλέστερος τῶν θεατρικῶν συγγρφέων.

Μετὰ τοὺς πολαιμάχους, εἷς νέος συγγραφεύς, πλήρης ζωῆς καὶ ρεαλισμοῦ, ὁ κ. Κ. Μπαστιᾶς. Τὸ «Πουλὶ τῆς νύχτας» εἶνε μία δραματικὴ εἰκὼν μᾶλλον, ληφθεῖσα ἀπὸ τὴν τραγῳδίαν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου. Εἰς τὴν α'. πρᾶξιν μᾶς μεταφέρει εἰς ἓν καταγώγιον καὶ μᾶς δίδει τύπους μὲ μίαν ἐκλήσσουσαν πιστὴν ἀπόδοσιν. Ὁ κ. Μπαστιᾶς διὰ τῶν πρώτων θεατρικῶν του ἔργων ἀπέδειξε ὅτι βαίνει πρὸς κατάκτησιν τῆς σκηνῆς. Καὶ κάθε νέον ἔργον του ἐπιβεβαιοῖ τὴν πεποίθησιν ὅτι γρήγορα θὰ ἐπιβληθῇ ὄχι διὰ τοῦ θορύβου, ὅπως ἄλλοι, ἀλλὰ διὰ τῆς πραγματικῆς ἀξίας.

Πέπι Ζάμπα

Ἡ πρωταγωνίστρια τῆς «Κάτιας»

* * *

Ἐκ τῶν ξένων ἔργων κανὲν δὲν εἶχεν ἐξαιρετικὴν ἀξίαν.

Ἡ ὀπερέττα εἵλκυσε περισσότερον τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Ἐσημειώθη καὶ ἓν ρεκὸρ παραστάσεων ἀξιοσημείωτον. Ἡ «Κάτια» προσεκολλήθη ὡς στρεῖδι εἰς τὸ πρόγραμμα χάρις εἰς τὸν περίφημον Λέανδρον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν Ἡρὼ ἐξετρέλλαναν τὸν κόσμον. Ὄπισθεν τῆς Κάτιας, ὑπὸ ἔποψιν κοσμοσυρροῆς, ἔρχεται ἀμέσως ἡ «Ζιγκολέτ», ἥτις συρθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀντεισαγγελέως κ. Χυτήρη δι' ἀσέμνους σκηνὰς μέχρι τοῦ πλημμελειοδικείου ἔτυχε μεγαλοψύχως χάριτος.

Εἰς τὴν «Ἀλάμπραν» ἡ λαϊκὴ ὀπερέττα διεσκέδασε τὸν κόσμον ἄνευ ἀξιώσεων.

Εἰς τὸ συνοικιακὸν θέατρον Παγκρατίου ὅμιλος νέων Ἐρασιτεχνῶν ἔδωσε φιλολογικὰς παραστάσεις ἔργων νέων συγγραφέων.

Εἰς τὸ «Κεντρικὸν» ἐγκατεστάθη ὁ νέος θίασος τοῦ κ Ἀργυροπούλου. Κυριαρχεῖ ἡ Γερμανικὴ φάρσα.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ὁ κ. Τηλ. Γύζης, υἱὸς τοῦ μεγάλου ζωγράφου, γλύπτης δοκιμώτατος, ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ μακρὸν σπουδάσας, ἐφιλοτέχνησε τὴν Δόξαν, ἀντιγράψας ἐπὶ πηλοῦ νὸ γνωστὸν ἔργον τοῦ πατρός του. Τὸ ἔργον τοῦ υἱοῦ διασῴζει ὅλην τοῦ ἀρχετύπου τὴν παραστατικότητα. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἐξετελεῖτο εἰς μέγα σχῆμα, ἵνα τοποθετηθῇ εἰς μίαν πλατεῖαν τῶν Ἀθηνῶν.

— Ἐντὸς τοῦ Ἐθνικοῦ κήπου, εἰς ἓν περίπτερον ἀνοίγει προσεχῶς ἡ Διαρκὴς καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. Θὰ μετάσχωσι δι' ὡρισμένου ἀριθμοῦ ἔργων οἱ γνωστότεροι καλλιτέχναι.

— Ἀπέθανεν ἡ ζωγράφος Εὔφη Ἠλιάδου, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καταγομένη καὶ ἐν Μονάχῳ σπουδάσασα, ἀδελφὴ τῆς ἐπίσης ζωγράφου δεσπ. Ἑλένης Ἠλιάδου, Διεκρίθη ἰδίως διὰ τὰ Βυζαντινὰ σχέδια, εἰργάσθη δὲ εἰς τὴν διακοσμητικὴν τῆς ἀγγειοπλαστικῆς.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ἀπέθανεν ὁ Ἀνδρέας Λοΐζος ἐκ τῶν φιλολογούντων νέων, δημοσιεύσας ἐσχάτως τὰ «Θλιμμένα λόγια».

— Ἀπέθανεν ἐν Ν. Ὑόρκῃ ὁ Κωνσταντῖνος Βολανάκης, δημοσιογραφήσας ἄλλοτε ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» μὲ τὸ ψευδώνυμον Ρουτλάνδος. Ἔμενεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀπὸ τοῦ 1905. Ἦτο διδάκτωρ τῆς νομικῆς καὶ φιλολογίας.

— Ἀπέθανεν ὁ δημοσιογράφος Τίμος Σταθόπουλος, ὁ γνωστὸς διὰ τὰ χρονογραφήματα, τὰ ὁποῖα διέκρινεν ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀπλότης.

— Ἀπέθανεν ὁ Ἀθανάσιος Λεκαταᾶς ἀρχαιολόγος ἐξ Ἰθάκης. Ἐνδιαφέρουσαν μελέτην του εἶχε δημοσιεύσῃ ἄλλοτε ἡ «Πινακοθήκη» δι' ἧς ἀνεσκεύαζεν τὰς θεωρίας τοῦ κ. Δαῖρπφελδ περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ὀδυσσέως.

— Προεκηρύχθη ὁ Καλοκαιρίνειος δραματικὸς διαγωνισμός. Προθεσμία ὑποβολῆς ἔργων ἡ 31 Δεκεμβρίου.

— Ὁ Μ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὰς διευθύνσεις τῶν ἑβδομαδιαίων περιοδικῶν παρακαλεῖ αὐτάς, ὅπως τοῦ λοιποῦ ἀπορρίπτουν ἐκ τῆς ὕλης των περιγραφάς, διηγήματα καὶ γελοιογραφίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖται ἡ κατάρριψις τσῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου καὶ ἡ διακωμῴδησις τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων, ὑπομιμνήσκει δὲ συγχρόνως εἰς τοὺς ἐκδότας τῶν περιοδικῶν τὸ 11 ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ὁποίου δικαιοῦνται αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ νὰ προβαίνουν εἰς τὴν ποινικὴν δίωξιν τῶν ὑπευθύνων διὰ τὰ τῆς τοιαύτης φύσεως δημοσιεύματα.

— Ἐν Ἀμερικῇ περιοδεύουν ἀρκετοὶ καλλιτέχναι τοῦ ᾄσματος. Οἱ κ. κ. Βλαχόπουλος, Οἰκονομίδης, Μωραΐτης, Κυπαρίσση ἀποτελέσαντες ἴδιον ὅμιλον, Κρυωνᾶς, Πασχαλίδης. Ἔδωσαν δὲ συναυλίας ὁ μικρὸς βιολιστὴς Καμπαράκης, οἱ χορευταὶ κλασικῶν χορῶν κ. κ. Κανέλλος καὶ Κωνσταντίνου καὶ ὁ μουσικοσυνθέτης κ. Καββαδίας.

— Ἀπέθανεν ἡ παλαίμαχος ἠθοποιὸς Χαρίκλεια Ταβουλάρη, ἡ διακριθεῖσα ἰδίως εἰς τὴν «Τύχην τῆς Μαρούλας».

— Ἀπέθανεν ὁ μουσουργὸς Γεώργιος Ἀξιωτης, υἱὸς τοῦ διηγηματογράφου Σπουδάσας ἐν Εὐρώπῃ, ἔγραψε ἐπιτυχεῖς συνθέσεις, ἐπὶ τῇ βάσει Ἑλληνικῶν δημοτικῶν μοτίβων.

ΞΕΝΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Νέον σημαντικὸν ἔργον ἀγγέλλεται τοῦ μεγάλου συγγραφέως J. H. Rosny τοῦ νεωτέρου, ὅστις θεωρεῖται ὡς μία κορυφὴ τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας. Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου εἶνε «*Ἡ περιπαθὴς ἐταίρα*». Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης ἀνυπομόνως ἀναμένουν τὸ νέον ἔργον τοῦ Γάλλου συγγραφέως ὃν τινὲς θεωροῦν ἀνώτερον καὶ τοῦ Ἀνατὸλ Φράνς. Ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. Ἀ. Παρθένης (Ary René d'Yvermont) τοῦ ὁποίου εἶνε γνωστὴ ἡ φήμη ὡς δοκιμοτάτου κριτικοῦ, θὰ γράψῃ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Rosny εἰδικὴν μελέτην.

— Ὁ ἐπιφανὴς φιλέλλην Ἀλέξανδρος Μερσερὼ ἱδρυτὴς τοῦ ὁμωνύμου Πανεπιστημίου ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ἑλλ. μεγαλοφυΐανδύο ἑσπερίδας καθ' ἃς ὡμίλησαν ρήτορες ἀνεγνωρισμένης ἀξίας. Ὁ κ. Μερσερὼ προσεχῶς θὰ ἀφιερώσῃ δύο νέας ἑσπερίδας διὰ τὰ καλλίτερα ἔργα τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ποιητῶν, μετεφρασμένα ἀπὸ τὸν κ. Παρθένην καὶ τὰ ὁποῖα θ' ἀπαγγελθοῦν ἀπὸ τοὺς λυρικοὺς ἠθοποιοὺς τῶν κυριωτέρων Παρισινῶν θεάτρων. Ἐπίσης θὰ γίνῃ καὶ διάλεξις περὶ τοῦ δραματικοῦ ἔργου τοῦ κ. Μελᾶ.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ μεγαλείτερος Γάλλος τραγῳδὸς Ντε--Μάξ, Ρουμανικῆς καταγωγῆς. Πρὸ 35 ἐτῶν ἐγκατεστάθη ἐν Παρισίοις. Ἦτο μεγάλη ἡ ἐκφρασίς του, ἡ εὐαισθησία του, τὰ δραματικά του effets, ἦτο δὲ λίαν μορφωμένος αἰσθητικῶς. Ἔπαιζε εἰς τὴν «Γαλλικὴν Κωμῳδίαν». Διεκρίθη κυρίως εἰς τὸν «Βρετανικὺν» καὶ εἰς τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου.

— Ἀπεκαλύφθη ὁ ἀνδριὰς τοῦ Ζολᾶ. Τὸν πανηγυρικὸν ἐξεφώνησεν ὁ Πρωθυπουργὸς Ἐριό.

— Ἡ κ. Κατίνα Βάγνερ, χήρα τοῦ διασήμου μουσουργοῦ, ζῇ εἰς Μπαϋροϋτ ἐν μεγίστῃ πενίᾳ. Κατοικεῖ εἰς πενιχρὸν διαμέρισμα!

— Τὸ βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὴν Φιλολογίαν ἀπενεμήθη ἐφέτος εἰς τὸν Πολωνὸν συγγραφέα Ραϊμόνδ.

— Ἀπέθανεν ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος μουσουργὸς Γαβριὴλ Φωρέ, συνθέτης τῆς Πηνελόπης», τοῦ «Προμηθέως» τοῦ «Πελλέα» καὶ τῆς «Μελισάνδης». Εἶναι γνωσταὶ αἱ συνθέσεις του, Μπαλάντα, αἱ Nocturnes, τὰ Impomptus, τὰ Πρελούντια, καὶ ἐκ τῶν μελωδιῶν τὸ Σεληνόφως, τὸ Ἀφθαρτο μῦρο, τὸ Σιωπηλὸ δῶρο.

— Ἀπέθανεν ὁ διάσημος γερμανὸς δραματικὸς συγγραφεὺς Ἔρμαν Σούντερμαν εἰς ἡλικίαν 67 ἐτῶν. Ἤρχισε τὸ στάδιόν του ὡς δημοσιογράφος διὰ νὰ ἐξελιχθῇ ταχέως εἰς δρσματουργόν. Τὸ πρῶτον ἔργον ὅπερ τὸν ἀνέδειξεν ἦτο ἡ «Τιμή» (1888). Ἔγραψε ἀρκετὰ μυθιστορήματα καὶ δράματα ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον εἶνε «ἡ Κυρία Σοργκε» «ὁ γάμος τῆς Ὑολάνδης», «Ὑπῆρξε . . .» «τὸ τέλος τῶν Σοδόμων» «Μάγδα» «Μελλοθάνατοι.

— Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Γκονκούρ κενωθείσης μιᾶς ἕδρας ἐξελέγη μέλος ὁ ποιητὴς Ραουλ Πονσὼν ἡλικίας 74 ἐτῶν, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ διάγῃ βίον παλαιοῦ σπουδαστοῦ φιλοσόφου καὶ ὅστις πρὸ τεσσάρων μόλις ἐτῶν ἐξέδωκε τὴν πρώτην ποιητικὴν συλλογήν του «Ἡ μοῦσα στὴν ταβέρνα».

ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

Τὰ δύο Ὠδεῖα, ἐν συναγωνισμῷ ἀμίλλης, ὑποσχόνται ζωηροτάτην τὴν μουσικὴν κίνησιν κατὰ τὴν ἀρξαμένην χειμερινὴν περίοδον. Αἱ ὀρχήστραι καταρτίζονται ἐπιμελέστερον, οἱ διευθυνταὶ φιλοτιμοῦνται νὰ παρουσιάσουν ἐκλεκτότερα ἔργα, μετεκλήθησαν δὲ ξένοι ἐπιφανεῖς βιρτουόζοι.

Ἡ μουσικὴ οὕτω πανδαισία, ἐὰν προστεθοῦν καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ συναυλίαι, καὶ ἰδίως τῶν νεωτέρων ἐκτελεστῶν, αἱ ὁποῖαι ποτὲ δὲν λείπουν, προμηνύεται ἄφθονος.

— Ἡ πρώτη συμφωνικὴ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν περιελάμβανε: Βάγνερ (τὸν ἀποχαιρετισμὸν τον Βόταν ἐκ τῆς «Βαλκυρίας» καὶ ἐκ τῆς «Ἰζόλδης» τὸ προοίμιον καὶ τὸν θάνατον), ἓν συμφωνικὸν ποίημα τοῦ Σοῦμαν, ἅτινα ἐξετέλεσεν ἡ ὀρχήστρα ἀμέμπτως, ἐνεφανίσθη δὲ ὁ νέος καθηγητὴς τοῦ πιάνου κ. Μπαράζ, ἀποδώσας τὸ β'. Κονσέρτο τοῦ Ραγμανίνωφ μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν, ἥτις ὑπῆρξε πληρεστέρα εἰς τὸ ρεσιτὰλ ποὺ ἔδωσε. Ἐπέδειξε ἀτομισμὸν καὶ αἰσθαντικότητα σπανίαν.

Τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν ἀνέλαβεν αὐτὸ ἐφέτος τὰς λαϊκὰς συναυλίας, τοῦ «Ἀττικοῦ». Ἐκτὸς μιᾶς μετρίας ἐμφανίτεως τῆς Ἀμερικανίδος πιανιστρίας Γκέμπελ, οἱ ἄλλοι σολίστ ἔπαιξαν πολὺ καλά.

Ἡ δὶς Παπαϊωάννου ἔδειξε ζηλευτὰ χαρίσματα, ὁ δὲ βιολιστὴς κ. Σκαντζουράκης φιλότιμον προσπάθειαν ὅπως παίξῃ ἐκφραστικώτερον. Ἐπαίχθησαν ἡ «Συμφωνία Δάντου» τοῦ Λίστ καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἡ ὑπ' ἀρ. 2 τοῦ Χάϋδν, μὲ τὴν εὐφάνταστον μελῳδίαν της. Ἐγοήτευσαν οἱ «Πολοσόιανοί χοροί» τοῦ Μποροντίν διὰ τὸν ρυθμὸν καὶ τὸν θαυμάσιον χρωματισμὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μπουντίκωφ, τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν τοῦ θερμοῦ Σλαυικοῦ αἰσθήματος. Ἠκούσθησαν λίαν εὐχαρίστως τὸ καὶ ἄλλοτε παιχθέν, «Θλιβερὸν βάλς» τοῦ Σεμπέλιους καὶ αἱ Ἐλεγειακαὶ μελῳδίαι τοῦ Γρίγκ.

* * *

Τὸ Ἑλληνικὸν Ὠδεῖον εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἀποκτήσῃ Διευθυντὴν ὀρχήστρας τὸν ἄρτι ἐπανελθόντα ἐκ Βερολίνου κ. Μητρόπουλον, ὅστις ἐπεβλήθη εὐθὺς εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ μουσικοῦ κόσμου διὰ τὴν νευρώδη διεύθυνσιν, τὴν μουσικὴν ἀντίληψιν, τὴν πειθαρχίαν εἰς ἣν κρατεῖ τοὺς ἐκτελεστάς, οὓς συγχρόνως ἐμψυχώνει. Κατὰ τὴν πρώτην συμφωνικὴν τῆς ὀρχήστρας ἐπαίχθησαν διὰ πρώτην φορὰν τέσσαρα παραστατικὰ τεμάχια τοῦ Reger ἐμπνευσθέντα ἐκ τῶν πινάκων τοῦ Μπαῖκλιν καὶ δύο εἰσαγωγαὶ τοῦ Μπράμς ἡ «Τραγική» καὶ ἡ «Ἀκαδημαϊκή» αἱ

Δ. Μητρόπουλος
Διευθυντὴς ὀρχήστρας Ἑλλ. Ὠδείου

ὁποῖαι ἐνεποίησαν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν. Ἡ ἐκτέλεσις ὑπῆρξεν ἀνταξία τῶν θαυμασίων μουσουργημάτων.

Ὁ κ. Ἀντ. Σκόκος ἀπέδωκε τὰς Βαριασιὸν τοῦ Φράγκ μὲ μεγάλην τέχνην διεκδικῶν θέσιν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν καλλιτέρων παρ' ἡμῖν νέων δεξιοτεχνῶν.

— Εἰς τὰς λαϊκὰς συναυλίας τοῦ ἰδίου Ὠδείου εἰς τὸ «Ἰντεὰλ» παρετηρήθη ἐφέτος κοσμοσυρροή. Ἠκούσθη τὸ συμπαθητικὸν ἄσμα τῶν κυριῶν Καλαμαριώτου καὶ Καλφοπούλου, τὸ αἰσθηματικώτατον βιολὶ τοῦ κ. Σοῦλτσε, καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν παίξιμο τῆς δ. Πανᾶ καὶ τῆς κ. Μουτούσῃ

— Περισσότερον ἐνδιαφέρουσα ἦτο ἡ δευτέρα συμφωνικὴ συναλία, ἀφιερωμένη εἰς τὸν Μπετόβεν. Ὁ κ. Μητρόπουλος ἐπεχείρησε μίαν

τολμηρὰν καινοτομίαν, νὰ παρουσιάσῃ πρὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ μίαν νεωτεριστικὴν ἐνορχήστρωσιν ὑπὸ τοῦ Μπερκχάους τοῦ Κουαρτέτου εἰς ντὸ δίεσιν ἐλάσσονα τοῦ Μπετόβεν πρὶν ἢ ἀκουσθῇ εἰς ἄλλας μουσικῶς περισσότερον προηγμένας εὐρωπαϊκὰς πρωτευούσας. Ἀλλ' ἐνεφανίσθη ὁ Μπετόβεν, ἀγνώριστος. Αὐτός, ὁ τόσον γαλήνιος καὶ μελωδικός, ἔγινε θορυβώδης καὶ ἀκατανόητος. Ἡ θεία μελωδία ἀπεπνίγη εἰς τὴν βοὴν τῆς ἐνορχηστρώσεως. Ποῦ νὰ ἐ-

Γ. Μουλᾶς (βαθύφωνος)

φαντάζετο ὁ μέγας διδάσκαλος ὅταν ἔγραφε τὸ «Κονσέρτο» του, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ τελευταῖον ἀλλὰ καὶ τὸ ὡραιότερον συμφωνικόν του ἔργον, ὅτι θὰ ὑφίστατο τοιαύτην μεταμόρφωσιν. Τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης εἴτε ζωγραφικά, εἴτε γλυπτικά, εἴτε μουσικὰ πρέπει νὰ παραμένουν ἀνέπαφα, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἐπιτυχὴς ἡ προσπάθεια ὅπως διατηρηθῇ τὸ ὕφος καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ δημιουργοῦ καλλιτέχνου.

Ἀνεξαρτήτως τῆς θεωρητικῆς αὐτῆς ἀπόψεως, αἱ τεχνικαὶ δυσχέρειαι ὑπερενικήθησαν ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐπίσης δύσκολον εἰς τὴν ἀπόδοσιν Δευτέραν συμφωνίαν.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 (Αὐτοκρατορικὸν) Κονσέρτο ἐξετελέσθη τῇ συνοδείᾳ ὀρχήστρας ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Κατίνας Παρασκευᾶ, πρώτην φορὰν ἐμφανιζομένης μετὰ τὰς ἐν Βερολίνῳ σπουδάς της. Διεκρίθη διὰ τὴν ζωηρὰν ἀπόδοσιν, διὰ τὴν ἠχητικότητα καὶ τὴν εὐχέρειαν. Ἐπέδειξεν λεπτότητα, εὐκαμψίαν δακτύλων, πολλὴν ἔκφρασιν καὶ συντονισμὸν μὲ τὴν ὀρχήστραν ἄψογον.

***

Μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ἀπηλαύσαμεν τὴν βαθειὰ ὑποβλητικήν, τὴν ἔντονον ἀλλὰ καὶ ἐντεχνον φωνὴν τοῦ κ. Κ. Νικολάου. Εἶνε διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ποὺ μᾶς εἶχε συγκινήσῃ μὲ τὰ Ἑλληνικά του τραγούδια. Ἀλλ' ἀπαραμείωτος.

Καὶ ἄλλη ἐμφάνισις ξενητευμένης, τῆς δ. Ἀνθῆς Κομποθέκρα, δραματικῆς ὑψιφώνου. Ἡ φωνή της ἠχηρὰ καὶ διαυγής. Ἐτραγούδησεν μονωδίας μελοδραμάτων τὰς ὁποίας ἀπέδωκε μὲ πολλὴν ἔκφρασιν καὶ Ἑλληνικὰ ἄσματα λίαν ἐπιτυχῶς. Ἡ δὶς Κομποθέκρα προορίζεται διὰ τὸ Ἐθνικὸν Μελόδραμα.... ἐὰν ἐννοεῖται ἱδρυθῇ.

Ἐνεφανίσθη εἰς τὰ «Ὀλύμπια» καὶ μία περιπίδημος Ἰταλίς πρώην κόμησσα, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι ἄλλοτε εἶχε καλὴν φωνήν, ἡ ὁποία ὅμως ἔγεινεν ἤδη ἀρκετὰ εὔθραυστος.

Ἀξιοσημείωτος ἡ ἐφετεινὴ συρροὴ ἐν Ἀθήναις βυρυτόνων καὶ βαθυφώνων. Ἀγγελόπουλος, Νικολάου, Μαρσέλλος, Μουλᾶς, Βλυσσίδης, Πέρσης, Ζαμᾶνος. Μεταλλεῖον ὁλόκληρον ἀνεκμετάλλευτον.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Ἡ ἀργοπορία τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος τεύχους προῆλθεν ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς μας, παραταθεῖσα ὡς ἐκ τῶν θερινῶν διακοπῶν.

Κατὰ τὸ ἀρξάμενον 24ον ἔτος θὰ ἐπενεχθῶσι τροποποιήσεις ὡς πρὸς τὴν διευθέτησιν τῆς ὕλης, ἥτις θὰ περιλαμβάνῃ γενικὰς ἀπόψεις ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως διὰ κριτικῆς διαφωτιστικῆς τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀπροσωπολήπτου. Κατὰ προτίμησιν θ' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν κίνησιν, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ ἀρχικὸς τῆς ἐκδόσεώς της προορισμός.

Εὐελπιστοῦμεν ὅτι οἱ συνδρομηταί μας, ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ εἰς τὴν ποιότητα καὶ ὄχι ἁπλῶς εἰς ποσότητα τῆς ὕλης, θὰ τὴν ἐνισχύσουν διὰ τῆς προθύμου ἀρωγῆς των, ἵνα οὕτω τὸν πλήρη ἐμποδίων, ὡς ἐκ τῆς γενικῆς ἀνωμαλίας καὶ μεγάλων ὑπερτιμήσεων, δρόμον της συνεχίσῃ, τηροῦσα τὸ ἀπαρεγκλίτως μέχρι τοῦδε τηρηθέντα. Πρὸς τοῦτο παρακαλοῦνται ὅπως ἀπ' εὐθείας μᾶς ἀποστείλουν τὴν συνδρομήν των, ἀπαλάσσοντες ἡμᾶς μὲν τῆς ἀλληλογραφίας, ἐξόδων, εἰσπράξεως αὐτοῦς οἱασδήποτε ἐνοχλήσεως, ὅσοι δὲ ἐλαβον τὴν «Πινακοθήκην» δωρεὰν δέον νὰ ἔχουσι ὑπ' ὄψει ὅτι κατηργήθη ἡ φιλική ἀποστολὴ διὰ λόγους οἰκονομίας καὶ συνεπῶς θὰ ἐκδοθῶσιν ἀποδείξεις δι' ὅλους.

Ἐπειδὴ ἡ συνδρομὴ ἕνεκα τῶν μεταπολεμικῶν αὐξήσεων ἔδει νὰ τετραπλασιασθῇ τουλάχιστον, ἐκρίναμεν σκοπιμώτερον νὰ ἐκδίδωμεν ὀλιγώτερα τεύχη καὶ οὕτω ἡ συνδρομὴ νὰ παραμένῃ ἡ αὐτή.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Νέος ἱδρύθη Ἐκδοτικὸς Οἶκος ὑπὸ τὸν τίτλον «Χαραυγή». Ἐξέδωσε τὸ «*Ραντεβοῦ*» τοῦ Τουργένιεφ κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Βεργωτῆ, τὸ «Δεκαήμερο τοῦ Βοκκακίου» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Σπαταλᾶ μετὰ πέντε παλαιῶν εἰκόνων καὶ ἓν Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα τοῦ κ. Ταγκοπούλου «Δύο ἀγάπες»

Προσεχῶς θὰ ἐκδώσῃ «*Πολὺ ψηλά*» μυθιστόρημα τοῦ ἀειμνήστου Πολ. Δημητρακοπούλου καὶ τὴν «*Σιδερένια πόρτα*» τοῦ κ. Βουτυρᾶ.

Αἱ ἐκδόσεις τῆς «*Χαραυγῆς*» ἃς διευθύνει ὁ κ. Γ. Λαμπρίδης εἶνε λίαν ἐπιμελημέναι. Τὰς συνιστᾶμεν.

Ἤθη ἔθιμα καὶ δοξασίες τῆς Κεφαλονιᾶς. Ἠθογραφικὴ ὕλη συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Α. Λασκαράτου μὲ τὸ διακρῖνον αὐτὸν πνευματῶδες ὕφος. Προτάσσεται πρόλογος περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κεφαλῆνος συγγραφέως.

Τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι ὑπὸ Φάνη Μιχαλοπούλου

Μὲ πολλὴν ψυχολογίαν ἐρευνᾶ τὴν ἄποψιν τοῦ θανάτου εἰς τὸ λαϊκὸν ἆσμα καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ἐντίπωσιν τοῦ χαμοῦ καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ πρὸς τὸν χάρον, θεωρούμενον ὡς ἓν ἀναπόφευκτον κακόν.

Ὁ κ. Τάκης Κανδηλῶρος μίαν πολύτιμον συμβολὴν προσέφερεν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας διὰ τοῦ ὀγκώδους περὶ Ἀρματωλισμοῦ τῆς Πελοποννήσου τόμου. Περιλαμβάνει ὅλας τὰς περιόδους καθ' ἃς οἱ πολεμικοὶ ὀργασμοὶ τῶν ἑλλήνων ἐξεδηλοῦντο κατὰ τῶν τυράννων Τούρκων ἀπὸ τὸν 15ον αἰῶνα μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Ὁ συγγραφεὺς εἶχε ὑπ' ὄψει ἑκατοντάδα ἑλλ. καὶ ξένων συγγραμμάτων, ἐβασίσθη δὲ ἐπὶ γεγονότων ἐγκύρως μεμαρτυρημένων.

Ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Μ. Ζηκάκη ἐξεδόθησαν

Κούντ Χάμσουν «*Μπενόνι*» μυθιστόρημα κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Νορβηγικοῦ τοῦ κ. Β. Δασκαλάκη.

Ἀνδρέγιεφ. «*Απομνημονεύματα ἑνὸς φυλακισμένου*, μετάφρασις Κ. Πρασσᾶ.

Γκαῖτε, «*Δεσποινὶς Ντὲ Μωπαίν*. μυθιστόρημα κατὰ μετάφρασιν Α. Φαρμακοπούλου.

Αἰμυλίου Ζολᾶ «*Ναΐς*» κατὰ μετάφρασιν Ι. Οἰκονομίδη.

Ἱστορία νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Τεῦχος Γ'.

Ἐξεδόθησαν:

Δημ. Ἠλιάδου. «*Ἀξέχαστη ἀγάπη, Πολυκράτης ὁ τύραννος*. Νέα Ὑόρκη.

Τὸ «*Φιντανάκι*» μυθιστόρημα τοῦ κ. Χὸρν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁμωνύμου δράματος. Βιβλιοπωλεῖον Λαδίκα καὶ Βαλιούλα.

«*Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Καβάφη*». Κριτικὴ μελέτη εἰς β'. ἔκδοσιν τοῦ κ. Βρισιμιτζάκη. Ἐν τέλει παρατίθενται χαρακτηριστικὰ ποιήματα τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ποιητοῦ, περὶ οὗ πολὺς θόρυβος γίνεται ἐσχάτως.

— Ἄλκη Θρύλου. Ὁμιλίαι περὶ Σολωμοῦ καὶ Παλαμᾶ, γενόμεναι ἐν τῇ σειρᾷ τῶν διαλέξεων τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλληνίδων, εἰς δύο τεύχη.

—Σ. Μπαλάνου Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος ἀρχιεπίσκοπος Σύρου (1827—1875).

—Διον. Μουστάκα Αἱ πλουτοπαραγωγικαὶ δυνάμεις τῆς νήσου Ἄνδρου. Δημοσίευμα τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας. Ἐργασία διαφωτιστικῆς τηρηθεῖσα ἐπὶ στατιστικῶν αἱ ὁποῖαι ἀφορῶσι τὴν παραγωγικότητα τῆς νήσου καὶ αἵτινες συνεκεντρώθησαν εἴτε ἐπιτοπίως, εἴτε ὑπηρεσιακῶς. Ἡ συμβολὴ αὕτη τοῦ κ. Μουστάκα ἀποτελεῖ ὑλικὸν ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν συγγραφὴν Γενικῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«*Θεολογία*» Μηνιαῖον ἐκκλησιαστικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον προνοίᾳ τοῦ Μακαρ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου. Διευθυντὴς Γρ. Παπαμιχαὴλ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου. Περιέχει συνεργασίαν τῶν κ. κ. Παπανούτσου, Στεφανίδου, Παπαδοπούλου Καρπαθίου κ. λ. π.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Αὐγερινὸς» ἐξεδόθη δεκαπενθήμερον περιοδικὸν ἐν Χανίοις ἀπὸ τὸν Κρητικὸν φιλολογικὸν σύλλογον ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ κ. Κριαρᾶ. Μετ' εὐχαριστήτεως παρατηροῦμεν ὅτι αἱ ἐπαρχίαι ἀπρακτοῦν βαθμηδὸν ἰδικά των φιλολογικὰ περιοδικά. Τοῦτο εἶνε λίαν ἐνθαρρυντικόν, καθότι ἡ συγκέντρωσις ὅλης τῆς λογοτεχνικῆς κινήσεως εἰς τὴν ὑδροκέφαλον πρωτεύουσαν παρουσιάζει τὰς ἐπαρχίας νεκρὰς ὑπὸ ἔποψιν πνευματικῆς παραγωγῆς, ἐνῷ ὑπάρχουν εἰς αὐτὰς ὄχι ὀλίγοι νέοι ἀσχολούμενοι εἰς τὰ γράμματα καὶ συνεπῶς παρίσταται ἀνάγκη ἑνὸς τοπικοῦ ὀργάνου διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς διανοητικῆς των ἐργασίας.

«*Μαστίγιον*». «Κροταλίζει καὶ πότε πίπτει καυστικὸν καὶ πότε γαργαλίζει» δύο φορὲς τὸν μῆνα. Εἶνε ὁ «Ρωμηὸς» τῆς Κύπρου. Συντάκτης του μοναδικὸς ὁ κ. Περδίας ἀπὸ... δωδεκαετίας, διὰ νὰ ὁμοιοκαταληκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς.

«*Τὸ Μπουκέτο*» Οἰκογενειακὸν Ἀθηναϊκὸν περιοδικὸν μὲ μεγάλην ποικιλίαν ὕλης ἐνδιαφερούσης καὶ χρωματιστὰς εἰκόνας. Διευθυντὴς Κων. Θεοδωρόπουλος

Δελτίον τοῦ Ἑλλ. συλλόγου Κοινωνίας Ἐθνῶν. Διευθυντὴς Ν. Μπακόπουλος. Περιέχει διάλεξιν τοῦ κ. Πολίτου περὶ ἀντιποίνων μεταξὺ Κρατῶν, μελέτην τοῦ κ. Ἀντωνιάδου περὶ τῆς δράσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἐν τῷ προσφυγικῷ ζητήματι κλπ.

«*Ἐπιστημονικὴ ἐγκυκλοπαιδεία*» Μηνιαῖον περιοδικὸν ἐπιστημονικοῦ γενικοῦ περιεχομένου. Κατὰ τρόπον εὔληπτον ἐκτίθενται τὰ σπουδαιότερα ζητήματα Ἀστρονομίας, Γεωλογίας, Χημείας, Ὑγιεινῆς Φυσιολογίας κ. λ. π. Διευθυντὴς Α. Μονοκροῦσος.

«*Ἐρανιστής*». Μηνιαῖον φιλολογικὸν περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Ρ. Κωστοπούλου.

«*Ἐργασία*». Δεκαπενθήμερον παιδαγωγικὸν περιοδικόν. Διευθυντὴς Μ. Πσπαμιαῦρος, Ἐκδοτικὸς οἶκος Δ. Π. Δημητράκου. Σκοπὸς ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνύψωσις τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ κύρους του ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

«*Κῆρυξ*». Ἐθνικὴ ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἐν Παρισίοις κατὰ Κυριακήν.

«*Κριτική*». Ὀκτασέλιδον φυλλάδιον μηνιαῖον. Δημοσιεύει παραδόξους γλωσσικὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Φιλήντα, γνωστοῦ διὰ τὰς ἀκρότητας τῶν θεωριῶν του.

«*Ὑγεία*». Τρεῖς ἰατροὶ διακεκριμένοι, ἀνήκοντες εἰς τὸν προσφυγικὸν κόσμον, ἐπλήρωσαν μίαν ἔλλειψιν. Ἵδρυσαν περιοδικὸν πρακτικῆς ὑγειινῆς, τὸ ὁποῖον ἐκλαϊκεύει τὴν ἰατρικὴν καὶ κατὰ τρόπον εὔληκτον καὶ ἐπαγωγὸν δίδει πολυτίμους συμβουλὰς πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγείας. Εἶνε ἀπαραίτητον διὰ κάθε οἰκογένειαν. Καθιστᾶ πολλάκις περιττὸν τὸν ἰατρόν, ὅταν τις τὸ παρακολουθῇ καὶ λαμβάνει ὑπ ὄψιν τὰς ὁδηγίας του.

Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας. Τόμος 8ος σελ. 656. Δημοσιεύονται ἐν αὐτῇ πραγματεῖαι τῶν κ.κ. Ράδου, Ν. Γιαννοπούλου (Ἡ Μεσαιωνικὴ Φθιῶτις), Σ. Θωμοπούλου (ὁ Παλαιῶν Πατρῶν), Π. Ζερλέντη, Γ. Τυπάλδου (οἱ ἀπόγονοι τῶν Παλαιολόγων μετὰ τὴν ἅλωσιν), Φ. Κουκουλέ, Ι. Βογιατζίδου, Α. Ὀρλάνδου, Μ. Ἀθηναγόρα (ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ), Ν. Βέη καὶ ἄλλων.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱδρυθεῖσα τῷ 1841.

Μετοχικὸν κεφάλαιον δρ. 20, 000, 000
Ἀποθεματικὸν . . » 175 000 000
Καταθέσεις . . . » 2, 400, 000, 000

Ἔκδοσις τραπεζιτικῶν γραμματίων. — Προεξοφλήσεις. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφων καὶ ἐμπορευμάτων. — Δάνεια ἐνυπόθηκα — Δάνεια πρὸς νομικὰ πρόσωπα καὶ γεωργούς — Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλάγματος — Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ εἰς ἀνοικτὸν λ)ογον. — Καταθέσεις ἐντοκοι - Ταμιευτήριον. — Ταμεῖον τίτλων πρὸς φύλαξιν.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Μέχρι δραχμῶν 25.000

ἐπὶ τόκῳ 4 1) 2 ο)ο

ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ἐν γένει ἐπὶ τόκῳ 4 ο)ο, 5ο)ο.' 6ο)ο

ΚΙΝΗΜΑΤΟΡΓΑΦΟΙ

"ΑΤΤΙΚΟΝ"

Ὁδὸς Σταδίου

Τελεία ἐγκατάστασις φωτισμοῦ, θερμάνσεως, ἀερισμοῦ. Ἀντιπροσωπεῖαι κινηματογραφικῶν οἴκων. Παρέλασις κινηματογραφικῶν ἀριστουργημάτων. Τελειότης τῆς δραματικῆς τέχνης.

"ΣΑΛΟΝ ΙΝΤΕΑΛ"

Ὁδὸς Πανεπιστημίου

2000 θέσεις — 80 θεωρεῖα — Φωτισμὸς ἐκθαμβωτικός. - Πλήρης ἄνεσις. — 6 ἔξοδοι. — Καλοριφέρ. — Ἀερισμὸς πλήρης. — Ὀρχήστρα ἐξ 22 Βιενέζων ἀριστοτεχνῶν ὑπὸ τὸν κ. Μαγερχόφερ.

"ΜΟΝΤΙΑΛ"

Ὁδὸς Προαστείου

Σειρὰ ἔργων μεγάλου ἐνδιαφέροντος. — Πρωταγωνισταὶ διάσημοι. — Ταινίαι νεώταται.

Ἡ Παρισινὴ μόδα κατὰ 15θήμερον, ἀποστελλομένη ἀπὸ τὸν οἶκον Πατέ.

ΠΑΝΘΕΟΝ,

Ὁδὸς Πανεπιστημίου

Καλλιτεχνικὴ διεύθυνσις Ἀλ. Τριανταφύλλου.

Ἔργα δραματικά, περιπετειώδη, μὲ τοὺς ἀστέρας τοῦ Ἀμερικανικοῦ θεάτρου. — Αἱ περιεργότεραι ταινίαι. — Κωμῳδίαι διασκεδαστικαί.

"ΣΠΛΕΝΤΙΤ"

Ὁδὸς Σταδίου

Ταινίαι καλλιτεχνικαί. — Ἐκλεκτὴ ὀρχήστρα ἐκ καλλιτεχνῶν μὲ σολίστ τὸν βιολιστὴν κ. Σκαντζουράκην. — Κατὰ Δευτέραν ἀλλαγὴ προγράμματος.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Τὴν 27 Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 12 μεσημβρινὴν ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ Δημαρχείῳ πρόχειρος συναγωνισμὸς διὰ τὴν κατασκευὴν δύο δεξαμενῶν ποσίμου ὕδατος ἐπὶ τῶν λόφων Ἀρδηττοῦ καὶ Ἀστεροσκοπείου.

Πάντων τῶν σχετικῶν δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ βουλόμενοι εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ὑδραυλικῶν Τμῆμα τοῦ Δήμου καθ' ἑκάστην 10-12 μ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Νοεμβρίου 1924.

Ὁ Δήμαρχος. Σ. ΠΑΤΣΗΣ